Vlaams Parlement

vergadering **C244**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 22 april 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verdeling van de middelen voor Digisprong
– 2762 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over cyberaanvallen op scholen
– 2896 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de mogelijkheid tot het behoud van het 'Bring Your Own Device'-principe in de Digisprong
– 2949 (2020-2021) 3

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanpak voor het onderwijs in de aanhoudende coronapandemie
– 2764 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de maatregelen voor een veilige heropstart van de scholen
– 2910 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het SERV-rapport 'Kanaries in de coronastrategie'
– 2927 (2020-2021) 15

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het welbevinden van kinderen en jongeren
– 2771 (2020-2021) 31

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zomerscholen van 2021
– 2838 (2020-2021) 35

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van jongeren in de centra leren en werken
– 2898 (2020-2021) 39

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verdeling van de middelen voor Digisprong
– 2762 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over cyberaanvallen op scholen
– 2896 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de mogelijkheid tot het behoud van het 'Bring Your Own Device'-principe in de Digisprong
– 2949 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Voorzitter, met de visienota Digisprong zal de Vlaamse Regering 375 miljoen euro investeren in de digitalisering van het onderwijs. Het Vlaamse onderwijs hinkte volgens verschillende onderzoeken achterop op het vlak van digitalisering en met deze Digisprong buigt u die achterstand om naar een voorsprong. Het ICT-budget voor alle Vlaamse scholen bedroeg voor de coronacrisis 32 miljoen euro per jaar. Met de Digisprong komt er nu een vertwaalfvoudiging van het oude jaarbudget. Die investering moet leiden tot een verbetering op het vlak van ICT-vaardigheden, ICT-beleid, ondersteuning, leermiddelen, toestellen enzovoort.

De Vlaamse Regering besliste onlangs hoeveel budget elke school precies krijgt om te investeren in digitaal onderwijs. Het leeuwendeel van deze middelen is voorbehouden voor ICT-infrastructuur. Scholen behouden bovendien de keuzevrijheid om te beslissen welke laptops of gelijkwaardige ICT-toestellen ze willen aankopen of leasen. In totaal krijgt het middelbaar onderwijs 232 miljoen euro voor deze aankoop, het basisonderwijs 45 miljoen euro. De regering voorziet ook 50 miljoen euro voor bijkomende ICT-infrastructuur, zoals softwarepakketten, netwerkbeveiliging enzovoort. Tot slot wordt er ook geïnvesteerd in de nodige omkadering voor scholen, onder meer met een sterker statuut voor de ICT-coördinator en ICT-bootcamps voor leerkrachten.

Deze Digisprong zal vanaf volgend schooljaar uitgerold worden en de meeste scholen krijgen twee schooljaren de tijd om dit te realiseren. De middelen die u uittrekt, zijn ongezien in het onderwijs en het is goed dat u scholen de nodige tijd geeft om hier doelbewuste keuzes rond te maken. Tegelijk biedt u hun ook een duidelijk kader waarbinnen ze kunnen opereren.

Is het mogelijk om te schuiven tussen de middelen voor toestellen en de middelen voor infrastructuur? Heel wat scholen hebben immers al geïnvesteerd in een degelijke ICT-toestellen of infrastructuur.

Hoe realistisch is het dat de meeste scholen deze digitale omslag binnen twee jaar gemaakt hebben?

Op welke manier zult u scholen bijkomend begeleiden bij deze aankopen?

Hebt u zicht op de specifieke noden bij schoolbesturen met betrekking tot de raamovereenkomsten inzake hun ICT-infrastructuur? Zijn ze daar voldoende over geïnformeerd?

De conceptnota richt zich op de uitrusting van de scholen en de leerlingen. Wat de leerkrachten betreft, is de uitrusting voorwerp van sociale onderhandelingen. Hoe staat het met die cao-besprekingen omtrent die uitrusting van leerkrachten?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, zoals we gisteren in de plenaire vergadering hebben besproken, zit nog altijd een deel van ons secundair onderwijs in afstandsonderwijs. Er manifesteren zich geregeld aanvallen op de schoolnetwerken. Dat is zeer lastig als men probeert afstandsonderwijs te voorzien.

De CEO van Smartschool waarschuwde voor cyberaanvallen op scholen. Volgens Schuer zijn het vaak leerlingen van de school zelf die het netwerk platleggen. Hij vraagt een beter wettelijk kader om websites die vaak gebruikt worden als hackersplatform te kunnen blokkeren.

Collega Brouns signaleerde het probleem van de cyberaanvallen reeds tijdens de commissievergadering van 25 februari 2021. Ondertussen heeft het Centrum voor Cybersecurity België (CCB) een gids gemaakt voor ICT-coördinatoren en directies in het onderwijs om hen te informeren en adviseren over mogelijke beschermingsmaatregelen tegen een DDoS-aanval (distributed denial of service). Er wordt gefocust op DDoS-aanvallen tegen het netwerk van de school, niet tegen een specifiek platform, website of andere onlinedienst. Deze gids bestaat uit twee delen en een overzichtsfiche. Het eerste deel gaat over acties die je als IT-verantwoordelijke van een school zelf kunt nemen. Het tweede deel geeft een overzicht van de beschikbare producten op de markt.

Dit is ongetwijfeld een belangrijk hulpmiddel voor de scholen. Maar om onze scholen qua cyberveiligheid goed te beschermen, zoals bijvoorbeeld bedrijven, is er vooral nood aan goede IT-profielen om de adviezen gegeven door het CCB om te zetten in de praktijk. Daar knelt op dit moment jammer genoeg het schoentje. Voor vele sterke IT-profielen is het onderwijs niet aantrekkelijk of uitdagend genoeg. De recente cyberaanvallen maken echter pijnlijk duidelijk dat er juist wel een heel grote nood is aan dit soort profielen in ons onderwijs.

Minister, in de bespreking van het plan Digisprong gaf u aan dat u het statuut voor ICT-coördinator in het secundair onderwijs zult creëren. Op die manier zouden er meer sterke IT-profielen kunnen worden aangetrokken. Het is op dit moment nog altijd niet duidelijk of dit nieuwe statuut daadwerkelijk aantrekkelijker zal zijn voor de IT-profielen.

Minister, bent u het eens met de stelling dat we, om de scholen optimaal te beveiligen tegen dit soort cyberaanvallen, niet enkel nood hebben aan aanbevelingen, maar vooral ook aan deskundig IT-personeel?

Welke maatregelen zult u nemen om die sterke IT-profielen te kunnen aantrekken in het onderwijs?

In OD XXXI zal het 'ambt' van ICT-coördinator worden gecreëerd in het secundair onderwijs. Welk barema zal tegenover dit ICT-ambt staan? Zullen ook echt sterke IT-profielen uit de privésector kunnen worden aangetrokken met het oog op een gelijkwaardig barema? Zo kunnen ze evenveel verdienen in de scholen als in de privésector. Het barema dat vasthangt aan het ambt zal natuurlijk invloed hebben op de diplomavereisten. Zal een master op niveau kunnen worden betaald als ICT-coördinator? Zult u een apart barema creëren voor het ambt van ICT-coördinator? Zullen ICT-coördinatoren als zij-instromers anciënniteit kunnen meenemen vanuit andere sectoren? Wordt er een aparte personeelscategorie gecreëerd? ICT-coördinatoren hebben vaak andere noden, uren enzovoort dan een gewone leraar.

Ten slotte, zult u ingaan op de vraag van de CEO van Smartschool en overleg plegen met uw federale collega's om de gaten in de wetgeving inzake het blokkeren van hackerswebsites te dichten?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Collega's, minister, op mijn vraag om uitleg van donderdag 25 maart laatstleden over de bezorgdheid over de visienota Digisprong bij scholen die al een ICT-beleid hebben, reageerde u positief over het vrijwaren van het concept 'Bring Your Own Device'. Ik citeer: "Wat betreft het vrijwaren van het 'bring your own device'-principe, heb ik kennis genomen van het memorandum en de bezorgdheden van de betrokken scholen. We gaan daar rekening mee houden, ook vanuit het principe dat maatwerk mogelijk moet zijn." Verder zegt u: "We willen voorlopers niet straffen."

Op de website van Onderwijs Vlaanderen is daar wat onduidelijkheid rond ontstaan. Ik heb daarover een aantal vragen gekregen. Zo staat daar onder andere te lezen dat scholen die werken met een systeem van huurkoop of aankoop via afbetalingen ervoor kunnen kiezen dit project verder te laten lopen met een uitdoofscenario. Het is vooral dat uitdoofscenario dat ook nadien in mondelinge toelichtingen wat onrust heeft gecreëerd. Want verderop in de FAQ wordt er wel weer verwezen naar de mogelijkheid. Kortom, het is onduidelijkheid troef.

Die toelichting lijkt minstens te insinueren dat het niet is aan te raden om volgens dat concept te werken en dat het in de toekomst eerder zou moeten uitdoven. 'Als je er nog niet mee bent gestart, start er dan niet mee', dat lijkt het Vlaamse advies daarrond te zijn.

Er bereiken ons nog signalen dat scholen die nu wensen te starten met een een-op-eenproject, met het eigenaarschap bij de ouders, deze toelichting interpreteren alsof werken volgens dit concept niet mag.

Minister, wat is uw visie op het concept 'Bring Your Own Device' in functie van een duurzame integratie van de digitale ondersteuning van het leerproces, toch wel de voornaamste focus van de Digisprong? Is dit binnen de context van de Digisprong enkel mogelijk in een uitdoofscenario, zoals de toelichting op de website van Onderwijs Vlaanderen laat uitschijnen of ziet u ook een duurzame toekomst voor dit concept?

Wat is uw visie op een duurzame integratie van de digitale ondersteuning van het leerproces uitgaande van het principe waarbij de toestellen eigendom blijven van de scholen? Worden er dan na afschrijving van de eerste generatie Digisprong-toestellen nieuwe investeringsmiddelen in het vooruitzicht gesteld voor de scholen?

Minister, hoe ziet u tot slot de evolutie van de Digisprong-middelen, rekening houdend met de te verwachten evolutie van de leerlingenaantallen? Hoe zal daar rekening mee worden gehouden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wel, die Digisprong heeft intussen een vaste en goede vorm aangenomen, denk ik. Ik denk dat het duidelijk is dat we hier werk maken van een totaalaanpak: niet alleen investeringen in nieuwe toestellen maar ook in omkadering, begeleiding, beveiliging, opleidingen, leermiddelen. Dat zit redelijk goed, denk ik.

Maar het wordt ook almaar concreter, want we moeten natuurlijk nog verfijnen. Op korte termijn zal ik aan de Vlaamse Regering de oprichting van het kenniscentrum Digisprong voorleggen. Ten tweede zijn er de investeringen in het

databeleid van het Ministerie van Onderwijs en Vorming, met als doel een kwaliteitsvolle en vereenvoudigde digitale dienstverlening aan de scholen te garanderen. Ten derde is er de uitbreiding van de ICT-coördinatie.

Ook de raamovereenkomst Telecom zullen we tegen de start van het volgend schooljaar rond hebben. Dat is niet onbelangrijk, daar kom ik straks op terug. Maar het departement voorziet binnen dit en enkele weken de publicatie van het bestek. Daar kom ik straks op terug, omdat het gaat over die cyberaanvallen op Smartschool.

Het eerste uitvoeringsbesluit is ondertussen al goedgekeurd op 26 maart. We hebben ook het advies van de Raad van State ontvangen, dat gaan we verwerken. Dat wordt dan terug aan de Vlaamse Regering voorgelegd voor een definitieve goedkeuring. Daar zitten drie belangrijke elementen in. Ten eerste is er de autonomie: de autonomie van de scholen laten spelen en de vrijheid van het pedagogisch project. Ten tweede is er de responsabilisering van de scholen: de scholen moeten een eigen ICT-visie of -strategie ontwikkelen, waarbij we hen natuurlijk wel ondersteunen en tools ter beschikking stellen via de website Digisprong, waar we concrete tools aanreiken. Ten derde moet er ook sprake zijn van maatwerk: maatwerk mogelijk maken voor de scholen, gelet op de grote verschillen, ook op het vlak van ICT-maturiteit. Denk aan starters ten opzichte van frontrunners.

Bij de concrete vragen die worden gesteld aangaande het schuiven met middelen, geef ik mee dat dat perfect past binnen het derde uitgangspunt, en eigenlijk de drie uitgangspunten: zowel autonomie, responsabilisering als maatwerk. Ik heb dat ook expliciet opgenomen in de nota aan de Vlaamse Regering, waarbij we wel heel duidelijk stellen dat daar autonomie geldt, en dat je dus kunt schuiven als het gaat over wanneer de bedragen voor het geheel van de ICT-uitgaven kunnen worden aangewend. Neem bijvoorbeeld de secundaire school die toestellen van minder dan 510 euro per stuk kon aankopen. Dat uitgespaarde bedrag kunnen ze dan bijvoorbeeld wel gebruiken voor ICT-infrastructuur, om maar iets concreets aan te halen. Dat is ook opgenomen in de Q&A die online ter beschikking staan.

Ten tweede is er de problematiek rond Bring Your Own Device. Dat zijn bij uitstek de zogenaamde frontrunners die zich ook wat gegroepeerd hebben in een vijftigtal scholen. Die hebben toch heel positief, zeg maar enthousiast gereageerd op het besluit van de Vlaamse Regering (BVR). Ze hebben daaromtrent ook gecommuniceerd. Ik heb ook wel degelijk rekening gehouden met hun bezorgdheden, voornamelijk flexibiliteit inzake het eigenaarschap en de aanwendingskalender. We hebben er ook expliciet op ingezet dat schoolbesturen die al in het schooljaar ‘20-‘21 werken met een huur- of aankoopprogramma voor ICT-toestellen, de middelen uiterlijk tot en met het schooljaar ‘23-‘24 kunnen aanwenden.

De scenario’s waar u ook naar verwijst in het kader van Bring Your Own Device en die werden opgenomen in de Q&A, zijn enkel suggesties. Dat is ook duidelijk aangegeven. De schoolbesturen kiezen vanzelfsprekend autonoom hun model, zoals het is opgenomen in het BVR: aankopen, huren of leasen. Zelfs een mix van verschillende modellen is mogelijk. We moeten ook niet overgevoelig zijn omdat er eens een vermelding staat van een uitdoofbeleid. Er worden soms wel wat suggesties gedaan, maar je moet dat ook niet als een afdwingbare regeling begrijpen.

Wat de begeleiding van de scholen betreft, is het zo dat we hen bij de aankoop ondersteunen. Een concreet voorbeeld is de informatie voor en ondersteuning van schoolbesturen over manieren om ethisch en duurzaam IT-materiaal aan te kopen. We hebben daarvoor onze website www.digisprong.be, maar we organiseren ook informatievergaderingen voor de aankoopcentrales. Een eerste informatievergadering zal trouwens plaatsvinden halverwege mei 2021. Ik moet trouwens meegeven

dat de onderwijsverstrekkers op dat vlak ook hun duit in het zakje doen en zelf het een en het ander organiseren.

Wat de budgetten op lange termijn betreft, moeten we er in eerste instantie voor zorgen dat we zo snel mogelijk kunnen ingrijpen. Dat hebben we ook gedaan met de relancemiddelen, die ons een gigantische sprong voorwaarts moeten brengen. We zullen dit opvolgen. Het kennis- en adviescentrum volgt heel het project inzake de Digisprong op. Er komt een grondige evaluatie en een nieuw onderzoek van de Monitor voor ICT-Integratie in het Vlaamse Onderwijs (MICTIVO), zodat we effectief kunnen vaststellen wat het effect is van de massale inzet van middelen in de scholen. Op basis daarvan kunnen we een vervolgtraject bepalen.

We gebruiken hiervoor relancemiddelen die, zoals voor allerlei domeinen geldt, eenmalig zijn. Er is wel een recurrente component aan verbonden, bijvoorbeeld met betrekking tot de IT-coördinatoren. Ik kom daar zo dadelijk op terug.

Vanaf het begrotingsjaar 2023 voorzien we sowieso in een recurrente component van 11 miljoen euro voor speerpunt 1. Naast die bijkomende relancemiddelen in het licht van het crisisbeheer hebben we ook bijna 50 miljoen euro voor ICT-ondersteuning toegekend. Dat komt bovenop de reguliere middelen. Het gaat onder meer om onze laptopprojecten. Zo hebben we 25.000 laptops kunnen verspreiden. Het gaat ook om 34 miljoen euro ter voorbereiding van het schooljaar 2021-2022.

Er zijn me vragen over de afschrijvingsperiode gesteld. Er is geen echte standaard voor die afschrijvingstermijnen. Boekhoudkundige aspecten spelen een rol, maar het gaat evengoed om technologische aspecten. Hoe robuust zijn de laptops en de ICT-toestellen die zijn aangekocht? Hoe zit het met het onderhoud en het beheer? Bij de Vlaamse overheid hanteren we een afschrijvingstermijn van vier tot vijf jaar, maar we zien op dat vlak een evolutie, waardoor de termijn soms wat opschuift. De laptopleveranciers hanteren meestal een termijn van vier jaar, maar we zien dat scholen vaak laptops kiezen die nog duurzamer zijn dan de traditionele laptops. Daar is mogelijk ook een langere afschrijvingstermijn aan gekoppeld. Om de investering te verduurzamen en de levensduurte van de ICT-toestellen op te trekken, voorzie ik in een raamovereenkomst. We hebben daarvoor in een specifieke actie voorzien, namelijk het faciliteren van het refurbishen en hergebruiken van toestellen door middel van een raamovereenkomst.

Wat de leerlingenaantallen betreft, maken we gebruik van het moment dat we allemaal kennen. De standaardteldatum is de eerste schooldag van februari van het voorgaande schooljaar. De lestijden, lesuren en punten die een school voor het schooljaar 2020-2021 krijgt, zijn gebaseerd op de leerlingenaantallen in februari 2020. Dat zal nooit exact matchen met het effectieve leerlingenaantal bij de start van het schooljaar, maar we hebben die teldag in het verleden gekozen om de scholen wat zekerheid te bieden. Als we effectief pas kunnen uitbetalen op grond van de leerlingenaantallen op dit moment, kunnen de scholen niet genoeg op voorhand plannen. Door de leerlingenaantallen in februari van het voorgaand schooljaar te hanteren, weten de scholen ruim op voorhand hoeveel middelen ze zullen ontvangen. Er kunnen schommelingen zijn, maar als het om meer leerlingen gaat dan in februari van het voorgaande jaar, kan dat uiteraard worden opgevangen met de reguliere middelen en met de bijkomende middelen die in het licht van het crisisbeheer zijn toegekend.

De scholen kennen hun leerlingenaantal en weten dus hoeveel middelen ze binnenkort zullen ontvangen. Ze kunnen dus nu al aan prospectie beginnen te doen en eventuele bestellingen al plaatsen. Ik moet wel benadrukken dat het belangrijk is om eerst een ICT-visie uit te werken. Daar begint het allemaal mee. Uit onderzoeken kunnen we concluderen dat scholen die een ICT-beleidsplan ontwikkelen,

er doorgaans in slagen om ICT meer en op een betere manier te integreren in de klaspraktijk dan wanneer ze dat niet doen.

We voorzien de uitbetaling in de tweede helft van volgende maand. Dan worden de concrete bedragen overgemaakt. Daarom wou ik dat sneller communiceren, zodat ze het weten per leerling. Voor het vijfde en zesde leerjaar lager onderwijs was het, denk ik, 290 euro. Voor het secundair onderwijs was het 510 euro. Voor het lager onderwijs ben ik het cijfer even kwijt.

Dan kom ik bij de ICT-coördinatoren. We hebben gezien dat ICT-coördinatie op schoolniveau geen overbodige luxe is. Die coördinatoren hebben zich het afgelopen jaar te pletter gewerkt, door op zeer korte termijn te moeten schakelen richting het digitale aanbod en afstandsonderwijs. Het belang van die job kan moeilijk onderschat worden. We hebben in de aanpak van het Digisprongverhaal dan ook nauw contact gehad met hun vertegenwoordiging. We voorzien ook de uitbreiding van ICT-coördinatie, voor een extra van 22 miljoen euro recurrent – dat is dus een van de elementen die recurrent zijn –, zodat scholen meer ICT-coördinatoren kunnen aanstellen.

Er wordt momenteel werk gemaakt van een voorontwerp van besluit, waarin we enkele elementen van die ICT-coördinatie opnemen. Ik noem de drie belangrijkste. Ten eerste is er de invoering van ICT-coördinatie in de basiseducatie. Daar was dat nog niet geregeld. De centra voor basiseducatie (CBE's) kregen nog geen middelen. Dat zou ik willen regelen. Een tweede, misschien belangrijkere zaak is de invoering van het ambt van ICT-coördinator en de mogelijkheid tot vaste benoeming in het secundair onderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's), de centra voor basiseducatie en de academies voor deeltijds kunstonderwijs (dko). In het basisonderwijs kan dat al, maar in die andere onderwijsvormen niet. Ten derde is er de verhoging van de puntenenveloppe voor ICT-coördinatie. Daar komt maar liefst 75 procent bij.

Bij het vastleggen van bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen gaan we natuurlijk rekening proberen te houden met de budgettaire context en de interne billijkheid in de onderwijsniveaus en tussen bestaande ambten. Dat is een afweging die we moeten maken.

Tot slot kom ik bij de cyberaanvallen. Ik kan meegeven dat we in samenwerking met het Centrum voor Cybersecurity België zullen blijven werken om de problematiek aan te pakken. We hebben in dat kader inderdaad richtlijnen van het CCB aan de scholen bezorgd, onder andere via KlasCement en via een nieuwsbrief voor de ICT-coördinatoren. Belangrijk is wel dat ik u moet meegeven dat we in het kader van de nieuwe raamovereenkomst voor telecom DDoS-bescherming verplicht laten opnemen in elk standaardaanbod voor scholen. Concreet wil dat zeggen dat, als scholen gebruikmaken van die nieuwe raamovereenkomst, de internetserviceprovider zal moeten zorgen voor bescherming tegen zulke aanvallen. Een van de vraagstellers merkte terecht op dat het opmaken van wetgeving om hackerswebsites te blokkeren, een federale bevoegdheid is, maar mijn kabinet houdt alleszins de vinger aan de pols. De bevoegde minister in dezen is de premier. De contacten zijn daar prima. Men heeft ook heel snel gereageerd naar aanleiding van mijn oproepen. Maar het is dus heel belangrijk dat we die bescherming opnemen in de nieuwe raamovereenkomst. Ik heb u ook gezegd dat we dat bestek nu in de markt plaatsen via de administratie.

Ik hoop dat u kunt vaststellen dat de operatie goed in elkaar zit. We maken duidelijke keuzes. Het zijn grote bedragen die geïnvesteerd worden. We maken samen heel veel mooie nieuwe dingen mogelijk. Ik ben er dus rotsvast van overtuigd dat dit een goede Digisprong en een Digisprong voorwaarts wordt.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, u hebt ontzettend veel informatie gegeven. Wat mijn vraag betreft, onthoud ik vooral drie uitgangspunten. Ten eerste, u zei dat er een heel grote autonomie voor de scholen is. Ik denk dat dat heel belangrijk is. De vrijheid van pedagogische projecten komt absoluut niet in het gedrang. Scholen kunnen aankopen, huren, leasen; zelfs een mix daarvan is mogelijk. Ten tweede sprak u over maatwerk: er is dus mogelijkheid om te schuiven met de middelen. Dat lijkt me logisch; geen starre houding, dat is in ieder geval goed nieuws voor scholen. Ten derde had u het over responsabiliseren. Elke school moet een visie hebben op ICT, ze moet een ICT-plan hebben. U voorziet daar ook de nodige tools, u voorziet begeleiding, en ook dat is heel belangrijk, omdat we voor die mensen zeker de planlast niet willen verhogen.

Dat ICT-plan brengt me eigenlijk bij de ICT-coördinator, waarover u ook zegt dat het statuut verbeterd wordt. Er is de invoering van het ambt, wat ook een vaste benoeming mogelijk maakt. Ik denk dat dat enorm belangrijk is, want de ICT-coördinatoren zijn uiteraard essentieel om de Digisprong te realiseren, om daar echt een succesverhaal van te maken en om te zorgen voor een betere omkadering en een betere beveiliging in onze scholen.

Ik heb nog twee korte vragen genoteerd. U zei dat heel wat scholen geen ICT-plan hebben: in de commissie van 24 februari zei u dat 59 procent van de scholen in het lager onderwijs en 56 procent in het secundair onderwijs geen ICT-plan en geen ICT-visie heeft. Hoe gaat u de scholen aansporen om er werk van te maken?

Nog in de commissie van februari had u het over een zelfscan voor scholen. Met die zelfscan konden scholen eigenlijk een digitale stand van zaken opmaken. Kunt u iets meer zeggen over de uitwerking daarvan?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Dank u wel, minister, voor de zeer omstandige uitleg. Uit deze vragen mag ik toch opmaken dat ook mijn collega's de bezorgdheid delen dat er misschien te veel wordt ingezet op hardware. U hebt dat wel gecapteerd en gezegd dat er met de middelen geschoven kan worden. Ik wil toch nog eens benadrukken dat hardware uiteraard belangrijk is, maar dat we vooral goede mensen nodig hebben. Ik heb het voorbeeld van de cyberaanvallen gegeven. Het is gewoon ook al de technische ondersteuning op de scholen, de pedagogische ondersteuning en ook, zoals u zei, de ICT-visie ontwikkelen, het beleidsplan voor de scholen. Dus we hebben echt goede mensen nodig.

U voorziet 22 miljoen euro, recurrent, voor de ICT-coördinaten, wat uiteraard een goede zaak is. U zegt ook dat u de puntenenveloppe van de ICT-coördinatoren met maar liefst 75 procent gaat verhogen, wat ook een goede zaak is. Maar ik wil toch nog eens benadrukken dat dat ook nodig was. Veel van de ICT-coördinatoren die nu tewerkgesteld zijn in onze middelbare scholen, worden namelijk in een andere hoedanigheid tewerkgesteld, dus die verhoging was echt wel heel erg noodzakelijk.

Op mijn concrete praktische vragen hebt u nog geen antwoord gegeven, wat ik wel begrijp, want dat zal wel allemaal onderwerp zijn van sociaal overleg. Ik hoop dat daar wel relatief snel duidelijkheid komt. Uiteraard denk ik dat mensen die voor het onderwijs kiezen, niet voor het grote geld kiezen. Je verdient er goed, en dat is ook terecht, maar ik denk dat er een andere motivatie is om voor het onderwijs te kiezen dan het financiële alleen. Maar natuurlijk is het ook wel belangrijk, en dat mogen we niet vergeten, want we hebben echt wel goede mensen in het onderwijs nodig. Het is ook belangrijk dat we die via zijinstroom kunnen aantrekken en dat we ook goed in de gaten houden dat we deze mensen niet overladen met werk, zodat ze natuurlijk ook hun job goed kunnen uitoefenen. Zoals ik zojuist al zei, ze krijgen heel veel taken op hun bord geschoven met de Digisprong. Ik hoop – we

zullen dat allemaal samen goed in de gaten houden – dat die mensen niet overladen worden en dat we dus de juiste mensen kunnen aantrekken.

U gaf ook aan dat u de scholen zult begeleiden bij de aankoop van materialen, van de hardware en dat u daarbij de nadruk gaat leggen op het ethische en duurzame aspect. Ik wil hier ook nog even een lans breken voor onze kmo's, die toch ook wel zeer zwaar getroffen zijn door de crisis. Zeker in het kader van de relance van onze economie, is het misschien goed dat die ook betrokken worden bij de aankoop van de hardware.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb goed geluisterd naar uw uitgangspunten: autonomie, responsabilisering en maatwerk. Daar past 'Bring Your Own Device' inderdaad perfect in. Ik denk dat het vanaf nu voor eens en altijd duidelijk moet zijn dat dat concept vandaag bestaat en in de toekomst ook kan bestaan. Waarom doen scholen dat? Net om die hoofddoelstelling die de Digisprong naar voren schuift, namelijk de duurzame integratie, duurzaam in de tijd, van digitale ondersteuning van het leerproces mogelijk te maken.

Waarom is dat belangrijk? De minister verwijst ernaar: dit is eenmalig. Het zijn eenmalige investeringsmiddelen. De scholen moeten vandaag weten waaraan ze beginnen. Ze krijgen massief veel middelen om hun visie op het digitale tijdperk samen met hun ICT-team, hun leerkrachten en leerlingen uit te werken. Sommige van hen staan nog in een prematuur stadium, maar ze moeten wel weten wat ze binnen vier jaar gaan doen, als we dat als gemiddelde termijn mogen nemen.

Dat is heel heel belangrijk. Dat is de hamvraag: hoe gaan we ons dan organiseren om de duurzame integratie aan te houden? Daarom is het belangrijk dat de concepten kunnen blijven bestaan en dat ze goede praktijken kunnen zijn waar andere scholen in Vlaanderen naar kunnen kijken. Dat zijn bewuste keuzes om met zoveel mogelijk leerlingen en leerkrachten aan de slag te gaan. Een deel van het onderhoud, van de servers, moeten ze kunnen outsourcen om zich als team volledig te kunnen richten op de creatie van vaardigheden en de ondersteuning van het personeel. Volgens de scholen ligt daar vaak een groot stuk van het probleem. 'Devices' voorzien voor de leerlingen is goed, maar je moet wel de leerkrachten meehebben, want zij moeten het waarmaken in de klas. Morgen staan ze voor een klas waar de leerlingen allemaal een eigen laptop hebben, een device voor hun neus, en daar moeten ze mee aan de slag. De ondersteuning van de leerkracht is daarbij cruciaal.

Misschien moet dit punt in een duidelijk kader worden gegoten. Hoe kan de integratie van 'Bring Your Own Device' met de Digisprong waargemaakt worden om de creativiteit in de scholen enige houvast te bieden, zodat daar geen onduidelijkheden rond zijn?

Er zijn middelen voor de toestellen plus de basisconnectiviteit. Dat is een vereiste in de eerste fase van de Digisprong. Klopt het dat het deel basisconnectiviteit door ICT-infrastructuur en internet bij de internaten nog niet voorzien is? Internaten melden dat ze vandaag wel de toestellen kunnen aankopen, of via de school krijgen de leerlingen die mee, maar in het internaat zijn geen middelen om te investeren in de basisconnectiviteit en internet.

Mevrouw Beckers verwijst naar een vraag van mij daarover. U vraagt in de bestekken naar de nodige garanties en bescherming tegen DDoS-aanvallen. Dat is goed, maar er moet zeker worden gekeken naar hoe de bestekken vorm krijgen, dat ze voldoende krachtig zijn. U gebruikte de vorige keer een mooi beeld: een autostrade met tien rijvakken versus honderdduizend. De vraag die ik meestal krijg van scholen die al heel ver staan, is of de bestekken opgemaakt zijn, zodat het

sterk genoeg is. Het blijft een stuk dweilen met de kraan open. De hackers en malafide websites evolueren. U hebt ernaar verwezen. Er is overleg met de federale overheid en het CCB. De suggestie komt vanuit Smartschool, het is een fundamentele, gevoelige ingreep: kunnen we dat soort websites verbieden? Is er een sterker mechanisme tegen dat soort aanvallen? Wat is uw visie daarover?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik ben blij dat ik u nog eens een vraag kan stellen. Dat is lang geleden. Voorzitter, minister, ik heb een drietal concrete bijkomende vragen bij Digisprong.

Ik vind het goed dat u zegt dat scholen hun middelen autonoom in die zin kunnen besteden. Ik vind dat eigenlijk heel belangrijk. Maar u weet natuurlijk ook dat, om de scholen te ontzorgen, de onderwijskoepels ook raamcontracten aanbieden. Er is er al eentje voor het katholiek onderwijs, het andere staat in de steigers voor het gemeenschapsonderwijs. Ik kan mij voorstellen dat ook de collega's van deze commissie – ik ben trouwens blij dat ik hier eens aanwezig mag zijn – af en toe wel eens wat signalen krijgen over problemen binnen die raamcontracten. Minister, bent u daarvan op de hoogte? Hoe kijkt u naar bepaalde problemen?

Ik geef een heel concreet voorbeeld. Een aantal scholen signaleren mij dat zij eigenlijk niet buiten het raamcontract op een autonome manier de markt kunnen opgaan om bijvoorbeeld toestellen aan te kopen. Minister, klopt dat? Is zo'n raamcontract dan bindend voor de scholen die tot die koepel behoren?

Ik heb daar een tweede vraag bij. Of scholen nu zelf de markt opgaan om digitale apparatuur aan te schaffen of dat via een raamcontract doen, hoe volgt u als minister of uw administratie de besteding van de Digisprong-middelen concreet op? Wie controleert bijvoorbeeld de kwaliteit, de kwantiteit en de service na levering? Want ook daar bereiken mij af en toe signalen van ouders dat bepaalde toestellen die besteld zijn, uiteindelijk niet kunnen worden geleverd, dat er duurdere toestellen worden aangeboden, enzovoort. Ik kan mij voorstellen dat ook u dergelijke signalen ontvangt. Minister, wie controleert de kwaliteit, de kwantiteit en de service na levering?

Mijn laatste bijkomende vraag, minister, is een vraag naar opheldering, omdat ik het niet helemaal goed heb begrepen. Er worden wat verschillende bedragen gehanteerd. En misschien lees ik het wat verkeerd. Maar in het plan dat de Vlaamse Regering heeft ingediend om herstel en veerkracht ook op nationaal niveau binnen te brengen, zie ik dat de Digisprong is opgenomen als investeringsproject voor zo'n 316,6 miljoen euro. In uw communicatie zie ik regelmatig het getal van 375 miljoen euro opduiken. Waar zit het verschil tussen de twee? Telt u in die 375 miljoen euro iets mee wat ik niet heb gezien? Dat is gewoon een vraag tot opheldering, voorzitter.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, ik heb een aantal bijkomende vragen. Ik zal het kort houden. Eerst en vooral zou ik het willen hebben over het gegeven van die laptops, want daar wordt het soms toe verengd, maar ik begrijp en stel vast dat het natuurlijk veel meer is dan dat. De Digisprong is een middel en geen doel op zich. We hebben het daar deze ochtend ook over gehad. Ik denk dat iedereen in de commissie daar achter staat.

Minister, u zei net dat scholen moeten vertrekken vanuit een pedagogische visie rond ICT-integratie en ICT-gebruik. Mijn vraag is: zult u scholen daarin op een of andere manier ondersteunen? Dat hoeft niet per se altijd met veel geld te zijn. Het kan ook gaan over het op gang brengen van lerende netwerken of samenwerkingsverbanden. Het lijkt mij in ieder geval goed dat scholen op dat vlak worden

ondersteund. Want zoals in zo veel domeinen het geval is, zijn er scholen die echte voorlopers zijn, en die daar wellicht al een pedagogische visie op hebben. Maar er zullen allicht ook scholen zijn die dat nog niet hebben. Het is goed dat ze daar eerst over nadenken, vooraleer ze zich volop aan die digitale sprong wagen.

Een tweede element dat ik wil aanhalen, sluit aan bij wat collega Rzoska net heeft gezegd. Ik verwijs naar een van de vele brieven die u krijgt en die begin februari door de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) werd gestuurd naar ons allen. Daarin vroegen ze aandacht om ervoor te zorgen dat lokale handelaars kunnen meedingen naar dit soort contracten. Ik zal daarover niet te veel in detail treden. Maar het lijkt mij goed om, één, niet alles in één heel groot bad te steken, twee, ook te kijken naar service, en drie, niet alleen te kijken naar de laagste prijs.

De vraag is dus hoe u scholen daartegen gaat beschermen? En twee, hoe zult u lokale handelaars kansen geven om aan dit soort grote projecten, die toch heel veel impact hebben, deel te nemen? Het is belangrijk om daarop in te spelen en daar draagvlak voor te vinden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is interessant. We hebben al een commissie gewijd aan het volledige plan. We hebben daar al over gesproken.

Ik wil toch nog eens benadrukken, collega's, want we zouden het bijna vergeten, hoe historisch de bedragen zijn die we nu investeren. Ik vind het echt belangrijk om dat aan te stippen.

Ten tweede, in verband met die hele kwestie die op een bepaald moment naar boven kwam, waarbij men zei dat ze die computers zelf zouden moeten betalen, en dat dat geen gratis computers zijn: het is nu wel duidelijk dat dat budget meer dan vertienvoudigd wordt. Ik ben ook blij dat niemand in deze commissie daar nog naar verwijst, en dat die intellectuele eerlijkheid er nu wel is.

Wat die raamcontracten betreft: ik wil daar ook wel bij aansluiten, want ik heb daar ook wel een aantal signalen rond gekregen. Ten eerste is het natuurlijk zo dat het volume van bedragen en aankopen dat er nu is, echt wel groot is, zelfs op een Vlaamse en Europese markt. Dat is echt veel. De vraag is of de lokale handelaar daar überhaupt aan kan voldoen. Dat is echt een legitieme vraag, denk ik. Ik heb veel respect voor de lokale handelaars.

Maar punt twee is wel iets waar ik mij wat meer zorgen over maak: een raamcontract is natuurlijk een optie voor scholen. Ik hoor op bepaalde gremia heel dikwijls zwaaien met vrijheid, vrijheid, vrijheid. Vrijheid is vrijheid. En dan neem ik aan dat ook die scholen de vrijheid hebben om al dan niet in het ene of andere raamcontract in te stappen, en dat de voordelen van dat raamcontract, collega's, minister, dan ook voor de school zijn, voor de leerlingen. Dan neem ik aan dat er niet ergens onderweg dingen blijven plakken, zoals commissies, of dat als je bij afname van tien stuks een gratis toestel krijgt, dat gratis toestel dan ook in de scholen terechtkomt. Maar ik zie aan de non-verbale communicatie dat iedereen er toch mee instemt dat het inderdaad de bedoeling is dat alle voordelen van raamcontracten in scholen terechtkomen. Daar kan ik alleen maar blij om zijn. Ik wil bij deze ook de oproep doen om, als er duidelijke signalen zijn van scholen, dat zeker te melden op het kabinet en bij ons. Dan kunnen we daarmee aan de slag gaan. Maar ik hoop dat het niet waar is, en dat vrijheid inderdaad vrijheid is.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik probeer een beetje punctueel te antwoorden. Wat de aanmoediging met betrekking tot de ICT-plannen betreft, daar hebben we

natuurlijk de beste praktijken, net als voor het stimuleren van ICT-coördinatoren. Maar voor die scholen die ook echt van nul moeten beginnen hebben we op de website www.digisprong.be ook een startplan, een volledig stappenplan voor starters. Daar worden ze echt stap voor stap begeleid en geadviseerd over wat ze dienen te doen. Ook de zelfscan zit vervat in de website en wordt daar helemaal toegelicht.

Wat de ICT-coördinatoren en de verloning betreft: daaromtrent zijn de gesprekken nu bezig. Je hebt natuurlijk één zaak: de verloning in de private sector. Dat is juist. Maar zoals je terecht opmerkt, doe je onderwijs nu niet bepaald voor de centen. We moeten ook een en ander zien in het kader van de baremieke verloning van de collega's, namelijk de andere leerkrachten en de loonspanning ter zake.

De internaten, dat moet ik bekijken. Dat gaat dan natuurlijk over het internetgebruik buiten de schooluren.

Er was de vraag rond het repressief optreden ten aanzien van hackers. Websites verbieden of blokkeren is tot mijn spijt nog steeds een federale bevoegdheid. Maar we hebben die vraag ook wel gesteld aan de bevoegde ministers en de premier in dezen.

Dan was er de discussie rond de raamcontracten. Voor alle duidelijkheid: de basisbeginselen die ik aanvankelijk heb vernoemd, namelijk autonomie, responsabilisering en maatwerk, maken dat de scholen vrij zijn om in te stappen in raamcontracten naar eigen inzichten. We begeleiden hen ook op dat vlak. We hebben ervoor gezorgd dat er via de website wordt geduid welke stappen ze daar kunnen zetten. Ik heb ook gezegd dat we een informatievergadering organiseren voor de aankoopcentrales. Die eerste informatievergadering vindt plaats op 12 mei. Daarbij geven we ook concrete duiding en tips en tricks met betrekking tot die raamcontracten.

Wat de controle op de besteding betreft, komt er een omzendbrief. Mijn administratie, in dit geval het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI), zal zich op de monitoring focussen. De bewijsstukken zullen hierin vervat zijn. We hebben de middelen nog niet gegeven en dus wil ik wat tijd geven om een omzendbrief met betrekking tot de controle te bezorgen. Die omzendbrief is in opmaak.

Tot slot is er nog de punctuele vraag wat het verschil tussen 375 miljoen euro en 316 miljoen euro is. Dat is veel. Dat heeft veel te maken met het feit dat de EU de btw en de ICT-coördinatoren niet vergoedt. Ik weet niet wat de verantwoording voor dat laatste is. Misschien gaat het erom dat het loonkosten zijn. We kunnen dit alleszins niet inbrengen. Dat is gewoon de verantwoording.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik zal mijn slotrepliek gebruiken om naar de brief van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) te verwijzen. De UNIZO hoopt dat de middelen voor de Digisprong zo veel mogelijk in onze Vlaamse economie terechtkomen en aan de lokale kmo's ten goede komen. In Limburg, bijvoorbeeld, zou het om 50 miljoen euro gaan. Dat is de autonomie van de scholen. Ik kan alleen maar hopen dat dit zo veel mogelijk bij onze lokale ondernemers terechtkomt. Ik zal een oproep doen.

De Digisprong is een enorm belangrijke sprong voorwaarts, maar ik heb in deze commissie altijd gezegd dat het beste onderwijs altijd het onderwijs in de klas is. Ik hoop dat we zo snel mogelijk terug naar de normale situatie kunnen gaan.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, de Digisprong is absoluut een sprong voorwaarts. We hadden natuurlijk een historische achterstand en u doet er heel goed aan dat nu te willen rechtzetten. U steekt daar veel geld in en geld is uiteraard een noodzakelijke voorwaarde, maar we moeten niet vergeten dat we vooral ook mensen nodig hebben. In dit geval hebben we leerkrachten en goede profielen nodig. Het onderwijs kan zeker en vast uitdagend en interessant zijn. Er verandert constant iets. Het is een uitdagende job, maar we moeten ervoor zorgen dat we die mensen niet overladen met werk. U voorziet in veel bijkomende budgetten voor de ICT-coördinatoren, maar het is belangrijk in de gaten te houden dat het voldoende is en dat we die mensen goede omstandigheden bieden om naar het onderwijs te komen. We moeten die mensen niet alleen aantrekken, maar ook in het onderwijs houden.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik herhaal dat voor mijn fractie de duurzame integratie van de digitale ondersteuning in het leerproces het hoofddoel van de Digisprong is. Ik denk dat we die mening delen. Dat moet duurzaam in de tijd zijn, maar er is ook verwezen naar de duurzaamheid van het materiaal, wat uiteraard ook belangrijk is. Als we die massieve investering doen, is het belangrijk dat dit in de verre toekomst rendeert. Dat is cruciaal. De scholen hebben daar nu tijd en ruimte voor nodig. U biedt dat met uw uitgangspunten. Het is belangrijk dat de scholen een eigen beleid ontwikkelen dat dan in een pedagogisch project wordt geïntegreerd. We moeten eerst stappen voor we kunnen koersen. De focus moet echt liggen op de duurzame integratie. Met betrekking tot wat u over de eenmalige investering hebt gezegd, herhaal ik dat de scholen zich moeten voorbereiden om de digitale trein in de periode daarna verder te laten rijden. Sterke IT-teams zijn een belangrijke randvoorwaarde. U werkt hieraan en we kijken naar de verbetering van het statuut van de ICT-coördinatoren.

De leerlingen en de leerkrachten moeten mee zijn. Ik herhaal dat het telkens een grote uitdaging blijkt om alle leerkrachten voldoende te ondersteunen. Er moet voldoende aandacht zijn voor de professionalisering op dat vlak, zodat de leerkrachten de Digisprong in de klaspraktijk kunnen waarmaken.

Tot slot doe ik een oproep om maximaal te luisteren en te kijken naar de digitale voorlopers die we hier al vaak hebben vernoemd. Er zijn scholen die dit nu al waar maken en al laten zien hoe het digitale, met eigen laptops en devices, op een duurzame wijze in de klas kan worden geïntegreerd. Dat is het 'Bring Your Own Device'-concept, waarin het eigenaarschap door de leerlingen veeleer wordt aanbevolen dan afgeraden om de duurzame integratie mogelijk te maken. Ik hoop dat dit voor eens en voor altijd duidelijk is.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanpak voor het onderwijs in de aanhoudende coronapandemie
– 2764 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de maatregelen voor een veilige heropstart van de scholen
– 2910 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het SERV-rapport 'Kanaries in de coronastrategie'
– 2927 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, u zei het daarnet al: digitaal onderwijs ja, maar nog beter is echt onderwijs. Dat klopt. Dat is een open deur intrappen. Het is belangrijk dat we die deur blijven intrappen, want af en toe wordt die schooldeur toch nog gesloten.

Mijn vraag dateert al van eind maart, naar aanleiding van het Overlegcomité van 24 maart. Er is er ondertussen nog een geweest op 14 april. Maar we gaan dus even terug in de tijd, naar 24 maart.

Collega's, we weten allemaal dat onze fractie en de minister geen voorstander zijn van de sluiting van onze scholen. We weten, minister, dat u alles op alles hebt gezet om de scholen open te kunnen houden. Dat is gebleken. U hebt samengezeten met uw collega's van de verschillende gemeenschappen. U was toen ook tot een gezamenlijk advies gekomen in dat weekend. Maar zoals bleek uit mijn actuele vraag van gisteren, had u ook de pediaters aan uw kant, de psychiaters, de Kinderrechtencommissaris, de ouders – velen, met andere woorden. En ook, niet onbelangrijk: de Groep van Experts voor Managementstrategie van COVID-19 (GEMS) en de virologen. Dus eigenlijk komt het erop neer dat iedereen zegt: als het kan – en dan gaat het over de lokale situatie en de lokale besmettingsgraad – houd de scholen dan open. En houd ze niet alleen open, maar voorzie contactonderwijs.

Het federale Overlegcomité besliste toen anders. Het besliste om leerlingen de facto een extra week vakantie te geven, door niet alleen de scholen fysiek te sluiten, maar ook door alle lessen te schorsen. Voor de basisscholen betekende de sluiting dan ook het organiseren van noodopvang. En wat dat allemaal teweeg heeft gebracht, hebben we allemaal kunnen ervaren, ieder van ons, in elk van zijn bevoegdheden en hoedanigheden: als burgemeester of als schepen, om het allemaal snel te organiseren, als ouder om opvang te voorzien, en allicht ook een aantal hier als grootouder, om als nog niet-gevaccineerde grootouder dan toch kleinkinderen op te vangen, waardoor die generatie het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames zag stijgen. Dan vroegen we ons af hoe dat kwam. En dan moest je gewoon kijken naar de beelden van de perrons richting de kust, en je had al enig idee hoe dat kwam.

Bijkomend werd er in het weekend – we spreken opnieuw over eind maart – door experten opgeroepen om na te denken over een eventuele inkorting van de

zomervakantie. Daar is die vraag weer, beste collega's. Iedereen die deze commissie volgt, weet dat dat een debat is dat ongeveer jaarlijks terugkeert, altijd ongeveer rond dezelfde periode. Op het moment dat we het derde trimester starten, komt de vraag over het inkorten van de zomervakantie. Nu was de aanleiding niet het begin van het derde trimester, maar de vraag of het geen optie was om de verloren lestijd in te halen op het einde van dit schooljaar, door het schooljaar te verlengen. Ik denk dat de debatten die we hier in het verleden gevoerd hebben, eigenlijk nog altijd gelden. Dat schooljaar is namelijk niet alleen een schooljaar, maar het is ook de organisatie van vele zaken in onze maatschappij. Maar daar kunnen we het allicht dadelijk nog verder over hebben.

Minister, zullen er in de toekomst wel digitale lessen mogen worden gegeven als er beslist wordt om scholen te sluiten? Eigenlijk hoop ik dat deze vraag een overbodige vraag is, omdat we die scholen gewoon nooit meer sluiten. Ik verwijs hierbij ook naar de resolutie van dit parlement.

Zult u aan scholen vragen om bij goed weer de lessen maximaal buiten te organiseren, zoals experten aanraden? Als ik nu naar buiten kijk, betreur ik dat ik mijn pc daar niet heb gezet.

Acht u het verkorten van de zomervakantie, en dus het verlengen van het schooljaar, een mogelijkheid om zo de opgelopen extra leerachterstand weg te werken?

En kunnen leerlingen die nood hebben aan therapie en die nu krijgen op de school waar ze zijn ingeschreven – ik heb het dan over leerlingen buitengewoon onderwijs – daar ook gebruik van blijven maken? Ik herhaal nog eens, collega's, dat mijn vraag dateert van voor de paasvakantie. Die laatste vraag gaat er concreet over dat kinderen die therapie krijgen – kinesitherapie, logopedie en dergelijke – op school in het buitengewoon onderwijs, vanuit het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) geen recht meer hebben op een tussenkomst als ze in die schoolweken zelf naar een kinesist gaan. Als de school dicht is en de therapie op school gaat niet door, en voor heel veel kinderen, zeker zij die een fysieke beperking hebben, is die kinesitherapie cruciaal, en als ze dan thuis naar een andere kinesist gaan, dan moeten ze dat zelf betalen, maar is er ook geen tussenkomst van het RIZIV, omdat daar wordt gezegd, op federaal niveau, dat men dat op school krijgt. Daar had de bevoegde minister op het Overlegcomité niet aan gedacht om dat aan te passen. Is dat nu wel kunnen doorgaan in die extra opgelegde paaspauzeweek?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Beste collega's, beste minister, wij zijn het er samen met u en met de andere collega's, vaak over eens – iedereen is er helemaal voor – dat de scholen openblijven. We hadden ook het liefst gezien dat de lessen van de tweede en derde graad en in het niet-leerplichtonderwijs volledig hervat werden, maar de noodzakelijke voorwaarde is natuurlijk dat dat veilig kan gebeuren. Veilig wil zeggen: perfomante ventilatie – heel belangrijk – en met een performant systeem van testing, tracing en isolering. Het is al zo vaak herhaald, tot vervelens toe. Maar helaas, mijn excuses op voorhand, de twee onderdelen van mijn vraag gaan over de ventilatie en de testing.

Ten eerste is er de ventilatie. Wetenschappers zeggen dat een goede ventilatie het risico op besmettingen met 70 procent vermindert. De eerste stap is natuurlijk het plaatsen van CO_2-meters in de klas, want daarmee kan de leerkracht op elk moment inschatten of de luchtkwaliteit in de klas nog oké is, maar ik begrijp dat een jaar na de corona-uitbraak de meeste klassen nog geen CO_2-meter hebben. Dat blijkt althans uit de cijfers van Teacher Tapp. Ik vind dat raar, want toen de kappers op 13 februari opengingen, werd er gezegd dat ze verplicht waren om een

CO_2-meter te hebben, anders mochten ze niet opengaan. Maar in klassen waar leerlingen en leerkrachten heel de dag samen zitten, hoeft dat dus niet. U gaat dat ongetwijfeld kunnen uitleggen, maar mijn simpel boerenverstand begrijpt niet goed waarom daar een onderscheid wordt gemaakt. De Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD) heeft deze week actie gevoerd en heeft CO_2-meters ter beschikking gesteld aan leerkrachten die de luchtkwaliteit meten in hun klaslokalen.

Ik heb drie concrete vragen voor u rond de kwestie van CO_2-meters en ventilatie. In De Zondag van 11 april antwoordt u op de stelling dat ventilatie de besmetting met 70 procent kan doen dalen. U zegt dat dat praatjes zijn en dat u andere adviezen krijgt. Wat zeggen die andere adviezen juist? Hebt u bronnen?

Weet u in hoeveel klassen er geen CO_2-meters zijn? In hoeveel klassen wordt onvoldoende geventileerd? Ik lees in de studie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) van 1 april 2021 dat 66 procent van de scholen problemen of beperkingen heeft met de ventilatie, dat 34 procent van de scholen onvoldoende middelen voor ventilatie heeft en dat 18 procent van de scholen de ramen niet of slechts zeer beperkt kan openzetten. Bon, graag meer toelichting hierover.

Welke concrete maatregelen werden er al genomen om de ventilatie in de klassen te verbeteren in het afgelopen jaar? Ik heb het dan over maatregelen buiten de kwestie van de ramen openzetten uiteraard. En als u daar ook budgetten rond heeft die al besteed werden, zou dat zeer nuttig zijn. Dat is het eerste luikje.

Het tweede luikje van mijn vraag is veel korter en gaat over de testing. Eind maart beloofde u dat er 600.000 zelftests per week zouden komen, zodat al het onderwijzend personeel zich kosteloos 2 keer per week zou kunnen testen. U zei gisteren in de plenaire vergadering dat minister Beke verantwoordelijk is voor de bestelling. Ja, zo schuiven we de hete patat natuurlijk naar elkaar door. Mijn vragen zijn zeer concreet, en ik zou graag een concreet antwoord hebben. Of u kunt zeggen dat u het niet weet, dat kan ook. Zullen die beloofde 600.000 zelftests beschikbaar zijn vanaf 1 mei? En zullen alle leerkrachten zich dan 2 keer per week kunnen testen?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u wel voorzitter. Ik knoop aan bij een stukje uit de vorige vraagstelling, namelijk het SERV-rapport, dat heet 'Kanaries in de coronastrategie'.

De Vlaamse sociale partners vroegen in een gezamenlijke SERV-oproep van 20 februari 2021 om de inspanningen rond broncontrole op niveau te brengen. Het rapport Kanaries in de coronastrategie dat nu onder verantwoordelijkheid van het SERV-secretariaat wordt gepubliceerd, zet met feiten en cijfers de inspanningen rond testen, tracen, quarantaine en luchtkwaliteitsmetingen in België en in Vlaanderen tijdens het afgelopen coronajaar voor de spiegel. Het geeft een zeer interessant overzicht van wat er op dat vlak in ons land al is gedaan.

Er kunnen zeker lessen uit getrokken worden, wat ook aangegeven wordt in het artikel in Het Laatste Nieuws van Jeroen Bossaert die zich de afgelopen maanden nogal verdienstelijk heeft gemaakt op het vlak van de coronamaatregelen.

Uiteraard komt ook onderwijs aan bod in dit rapport, maar het vormt er niet de focus van.

Een aantal uitspraken in het rapport doen me wel de wenkbrauwen fronsen. Op bladzijde 5 lezen we: "In het bijzonder voor collectiviteiten zoals scholen, woonzorgcentra, bedrijven, (…) is er nauwelijks informatie over de testintensiteit en

testresultaten beschikbaar, zodat daar vandaag de performantie van de teststrategie moeilijk kan worden beoordeeld."

Op bladzijde 19 staat: "Wel ontstaan er, bij gebrek aan goede publieke dashboarden, diverse 'private' dashboarden rond specifieke aspecten van de broncontrole (bijvoorbeeld uitbraken in scholen), maar de betrouwbaarheid daarvan is niet altijd goed in te schatten."

Op bladzijde 27 staat: "In het kader van bron- en contactonderzoek (BCO) worden de meeste klasgenoten immers als laagrisicocontacten omschreven en niet getest. Ook kleuters werden niet of nauwelijks getest. Ook werd er bij 80 procent van de positieve gevallen in lagere scholen en kleuterscholen niemand in quarantaine geplaatst."

Op pagina 61: "CLB-contactopsporing zou volledi ger moeten zijn. Vanwege CLB's is enkel informatie beschikbaar over het aantal besmette en in quarantaine geplaatste leerlingen en personeelsleden, maar geen informatie over het onderscheid naar onderwijsniveau, de omvang en aantal clusters, het aantal laagrisicocontacten, het aantal besmettingen in relatie tot de leeftijd, het profiel van de scholen, de aanwezigheid van ventilatiesystemen, ..." Dat is dus niet gedetailleerd genoeg.

Op bladzijde 62 las ik: "Zo zouden scholen-, ziekenhuizen- en bedrijvenclusters maar gedeeltelijk centraal geregistreerd worden en is het niet duidelijk welke clusters wel en welke niet geregistreerd worden."

Op pagina 70 staat over de corona-app: "Als leerlingen met de corona-alert-app rode schermen krijgen, maar door het testbeleid in het onderwijs niet als hoogrisicocontacten beschouwd worden die getest moeten worden, kan dit het appgebruik ontmoedigen."

Dat is dus voor zover de leerlingen op school deze app gebruikt hebben. Ik vermoed dat het bij de leerkrachten in gebruik zal zijn, maar bij de leerlingen zou dat echt verbazen.

Op bladzijde 76 staat: "Volgens CLB-rapportering werden er sedert het begin van het schooljaar ruim 150.000 personen in het onderwijs (leerlingen en personeelsleden) in quarantaine geplaatst, gemiddeld 3,7 per besmette persoon. Opmerkelijk is dat 80 procent van de positieve gevallen in het (lager) onderwijs niet leidde tot quarantaine."

Dat is een herhaling van daarnet.

Op pagina 81 staat: "In een grote meerderheid van de scholen wordt de binnenlucht niet gemeten (sept-okt 2020)." – Ik heb geen idee wanneer dat rapport is afgerond. – Opvallend is dat de onderwijsinspectie bij haar onderzoek en inspecties zelf geen melding maakt van eigen metingen."

Ten slotte staat op bladzijde 82: "Twee derde van de scholen beschikt niet over een risicoanalyse binnenluchtkwaliteit."

De perceptie van al deze vaststellingen lijkt me toch eerder negatief te zijn.

Minister, had u vooraf kennis van dit onderzoek? Werd uw kabinet hierbij betrokken? Dat zou ik logisch vinden, maar ik weet het niet.

Welke lessen trekt u uit de resultaten van dit rapport, want die zijn toch niet onbelangrijk?

Welke initiatieven neemt u om de corona-aanpak in het onderwijs op die vlakken te verbeteren?

Acht u het nuttig om hiervoor door de SERV een vervolgrapport te laten opstellen, maar dan volledig toegespitst op onderwijs? Dan zouden we ten minste een jaaroverzicht krijgen waarin alles wordt samengebracht door een deskundige instantie, om daar eens grondig over na te denken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het zijn vragen die eigenlijk allemaal al beantwoord zijn, ofwel gisteren ofwel in het debat dat we in de commissie hebben gevoerd over onder andere ventilatie met mevrouw Meuleman en op vraag van mevrouw Beckers. Ik kom daar straks misschien even op terug.

Het is duidelijk dat het mijn motivatie blijft om de scholen maximaal open te houden. Ik heb gisteren gezegd dat ik mij in dat pleidooi gesterkt voel, ook om te proberen in de tweede en derde graad secundair onderwijs 100 procent contactonderwijs mogelijk te maken, als de epidemiologische situatie dat mogelijk maakt. Ik voel mij daarin gesterkt, enerzijds door het oordeel van de experten ten aanzien van de verplichte week pauze en de verplichte sluiting van de scholen tijdens de week voor de paasvakantie. Uiteindelijk heeft men dan toch wel ingezien dat dat amper tot misschien zelfs een negatief effect heeft gehad in de strijd tegen het virus. Ten tweede zijn er vanzelfsprekend de pedagogische voordelen. Ten derde zijn er de psychologische voordelen, of alleszins het tegengaan van de problematiek inzake het mentale welzijn van kinderen en jongeren. Ook de pediaters wijzen daarop, net als de Kinderrechtencommissaris, Child Focus enzovoort.

We hebben dit schooljaar en ook het vorige ongelooflijk veel gevraagd van onze schoolteams, directies en leerkrachten. Ze zijn enorm flexibel geweest en hebben zich telkens aangepast aan de laatste richtlijnen, met één doel voor ogen: het leren van hun leerlingen en het welzijn van die leerlingen.

Net als vorig schooljaar hebben we heel wat maatregelen – eigenlijk steeds meer – genomen om te vermijden dat er leerachterstand tot stand zou komen. We hebben ervoor gezorgd dat er middelen werden uitgetrokken voor de zomerscholen, die we zullen voortzetten. We hebben ook voor het bijscholen gezorgd: het bijspijkeren van kinderen en jongeren met een leerachterstand, na de schooluren, in de weekends of in andere vakanties dan de zomervakantie. We hebben daarbovenop een buddyproject op poten gezet, waarbij leraren in opleiding jongeren en kinderen in het leerplichtonderwijs coachen en bijstaan. We hebben voorzien in de korte vervangingen. Vroeger kon je enkel vervangen bij een afwezigheid van tien dagen. Ook dat hebben we aangepast. We hebben de Bijsprong geregeld. We hebben het budget daarvoor verdrievoudigd: van 10 miljoen naar 30 miljoen euro. Zowat alle scholen hebben daarop een beroep gedaan, om ervoor te kunnen zorgen dat er extra handen in de klas komen in de persoon van leerkrachten die geen volledig lessenrooster hebben of gepensioneerde leerkrachten.

Dat zijn allemaal oplossingen voor de korte termijn. Maar tegelijk denken we natuurlijk ook al na over de lange termijn. Voor het aanpakken van leerachterstand en het welbevinden heb ik advies gevraagd aan de taskforce leerachterstand en welbevinden. Pedagogische experten, psychologen en de pedagogische begeleidingsdiensten maken daar deel van uit. Zij brengen deze week hun advies uit, waarmee we concrete handvaten en richtlijnen willen formuleren voor de scholen. Voor zover dat nodig is, want er is al heel wat expertise aanwezig en spijtig genoeg heeft men ook al doende moeten leren. Dat zullen we nog uitvaardigen. Ook dit is tot stand gekomen in nauwe samenspraak met het onderwijsveld.

In alle verdedigingsmechanismen die we hebben opgenoemd, heeft het beleidsdomein onderwijs altijd een voortrekkersrol opgenomen. We hebben als eerste beleidsdomein veiligheidsdraaiboeken opgemaakt, kleurcodes, met de nodige aandacht voor ventilatie en verluchting, die later dankbaar werden gebruikt door

andere sectoren. We hebben de contacttracing van leerlingen én personeelsleden zelf in handen genomen. Hoewel dat absoluut onze bevoegdheid niet is, hebben we dat wel gedaan.

Ook op het vlak van testing hebben we zelf het initiatief genomen. Daar kom ik zo dadelijk op terug. Ik zie alleen dat die aanpak wel geloond heeft. Meerdere onderzoeken hebben aangetoond dat onze scholen niet de motor van de epidemie zijn. Dat betekent niet dat er geen besmettingen zijn op de scholen, maar het onderwijs zorgde niet voor een versnelling van de epidemie. Nogmaals: dat is dankzij de grote inspanningen van iedereen die onderwijs een warm hart toedraagt.

Een van de maatregelen die we met het onderwijs genomen hebben is net het ventileren en verluchten van de lokalen. We hebben dat hele debat gevoerd de donderdag voor de paasvakantie, denk ik, met de vragen van mevrouw Meuleman en mevrouw Beckers. Ik heb toen op alle vragen die nu gesteld worden, uitvoerig geantwoord. Ik heb er toen op gewezen dat wij met het beleidsdomein Onderwijs al in maart van het afgelopen jaar ter zake initiatieven hebben genomen, toen er absoluut geen sprake was van adviezen, rapporten, krantenartikelen. We hebben toen ook onmiddellijk een werkgroep met experten opgericht en zelf een onderzoek laten uitvoeren naar specifieke richtlijnen voor ventileren, heel specifiek ook tijdens de winterperiode.

Ik wil niet op die hele discussie terugkomen, of op die vragen en antwoorden die voor de paasvakantie geformuleerd werden. Maar in aanvulling – wat is er sindsdien nog gebeurd – kan ik u wel meegeven dat ik tijdens de paasvakantie, in het kader van de heropstart na de vakantie, van de gelegenheid heb gebruikgemaakt om communicatie te voeren richting de scholen, niet alleen digitaal maar ook met een brief aan alle scholen. Daarin zat ook de Schoolventilatiegids van Agoria. We hebben dus een gids opgemaakt samen met de sector, samen met Agoria, en samen met de onderwijsverstrekkers. Die gids bevat een handige beslissingsboom die helpt om het meest geschikte systeem te kunnen kiezen. We hebben in die communicatie ook geduid dat voor infrastructuurwerken die nodig zouden zijn om die ventilatie te optimaliseren, men daar voor het gesubsidieerd onderwijs gebruik kan maken van een verkorte procedure van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION), waarvoor wij zo'n 35 miljoen euro voorzien. Dat is, zeg maar, een fast lane-procedure: als er aanpassingswerken moeten gebeuren, kan dat versneld gaan. Dat heb ik ook nog eens meegegeven. Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs zijn dat bijvoorbeeld verbouwingswerken per vestigingsplaats. Dan zijn die versneld subsidiabel. Voor het gemeentelijk en provinciaal onderwijs vraagt AGION om in eerste instantie contact op te nemen met de respectievelijke onderwijskoepels. Dat is ook nieuw. En tussendoor, tijdens de lunch, heb ik niet alleen nog een meeting gehad met mijn collega's van Sport van de Franse en Duitstalige Gemeenschap, maar ook met coronacommissaris Pedro Facon. Daarbij zullen zij morgen, richting het Overlegcomité, ook wel doorgaan op die ingeslagen weg, en wordt er een advies geformuleerd met betrekking tot filtering en desinfectering van de lucht, trouwens ook op grond van het werk dat wij al hadden gedaan.

Wat de vraag betreft over het buitengewoon onderwijs: na de paasvakantie konden scholen buitengewoon onderwijs zowel op niveau basis- als secundair onderwijs terug voor 100 procent heropstarten, met 100 procent contactonderwijs. Het is belangrijk dat we dat hebben weten te verwerven. Scholen kunnen daarvoor ook de benodigde therapie voorzien aan de leerlingen die daar nood aan hebben. Ook in periodes van afstandsonderwijs zijn scholen trouwens altijd in de mogelijkheid geweest om, zelfs in lockdown, opvang of bijstand te voorzien voor de meest kwetsbare leerlingen, en zelfs om ze een aanbod op school te kunnen doen. Dat was een rode draad doorheen ons beleid, doorheen onze houding. Sommige leerlingen in buitengewoon onderwijs krijgen ook therapie via een multifunctioneel

centrum (MFC) dat dan samenwerkt met de school. Daaromtrent worden steeds afspraken gemaakt tussen de school en het MFC.

Wat testen en tracing betreft, staat het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) in voor het contactonderzoek op school. Het CLB beschikt volgens mij over voldoende ervaring, kennis en expertise om het contactonderzoek op een veilige en vakkundige manier uit te voeren.

Mijnheer Laeremans, dat gebeurt op grond van de richtlijnen van Sciensano. U wekt de indruk dat het CLB maar wat doet, maar het gaat uiteindelijk om een federaal vastgelegde teststrategie die wij concreet implementeren. Wij bepalen die teststrategie niet. Sciensano bepaalt de teststrategie en wij volgen de richtlijnen nauwgezet op. Het CLB schat in of het om een laag- of hoogrisicocontact gaat. Dat gebeurt op basis van het contactonderzoek. In sommige situaties zal dat een ander resultaat opleveren. Dat is afhankelijk van de dialoog die tijdens het contactonderzoek wordt gevoerd. Met wie heeft iemand contact gehad? Vervolgens wordt dit als een laag- of hoogrisicocontact ingeschat.

We hebben de CLB's voldoende middelen gegeven. Die middelen hebben het mogelijk gemaakt 307 bijkomende voltijdsequivalenten (vte's) toe te kennen. Ik zal dat tot het einde van het schooljaar verlengen. Dat is ongelooflijk, maar het was nodig. Die 307 helpende handen zijn vte's. In de praktijk zullen dat meer personen zijn.

Voor de registratie van het contactonderzoek maakt het CLB gebruik van het Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem (LARS), dat ook voor de reguliere werking van het CLB wordt gebruikt. Het LARS werkt eigenlijk op twee verschillende manieren. Enerzijds kan het CLB in het LARS zelf testcodes voor hoogrisicocontacten aanmaken. Het heeft maanden geduurd voor we dat in orde konden brengen. Het federaal softwaresysteem wat niet compatibel met het LARS. Hierdoor moesten de medewerkers van het CLB voor het contactonderzoek alle data in het LARS invoeren. Als ze bij de federale overheid een code wilden aanvragen, moesten ze al die informatie vervolgens opnieuw in het federaal systeem invoeren. Na veel aandringen, is de federale overheid er uiteindelijk in geslaagd beide systemen compatibel te maken. Daardoor kan het CLB sinds november 2020 zelf testcodes voor hoogrisicocontacten aanvragen. Anderzijds krijgt het CLB langs het LARS ook meldingen over positieve testen, ongeacht of het CLB de testcode zelf heeft voorgeschreven. Door de invoer in het federaal systeem zijn we op de hoogte van positieve testen, ongeacht of dit op basis van een door het CLB uitgeschreven testcode is gebeurd. Het maakt niet of dit het gevolg is van een hoog- of laagrisicocontact op school of in de privésfeer, van symptomen of van een cluster. Ieder testresultaat wordt geregistreerd in de databank van Sciensano en in de Vlaamse databank, de Zorgatlas. Die rechtstreekse koppeling hebben we enkele maanden geleden kunnen realiseren. Er is een rechtstreekse koppeling tussen de Zorgatlas en het LARS, waardoor de positieve testresultaten automatisch naar het LARS doorstromen, ongeacht de reden voor de test.

Deze informatie stroomt binnen op individueel niveau. Het is mogelijk een onderscheid te maken op basis van leeftijd of onderwijsniveau. De besmettingscijfers die we uit het LARS halen, geven zeker een betrouwbaar beeld van de situatie in de scholen. We rapporteren en communiceren op tweewekelijkse basis in alle openheid over die data. We zetten dat allemaal op de website. Iedereen kan de onderwijscohorten en het onderwijsniveau bekijken.

Kleuters werden, conform de federale teststrategie, in het begin minder getest. Dat maakte deel uit van de federale teststrategie, zoals door Sciensano vastgelegd. Naar aanleiding van de nieuwe varianten zijn ook die richtlijnen aangepast, waardoor er ook meer bij kleuters getest wordt. Men deed dat vanuit de overweging dat die testing met een PCR-test voor kleuters toch wel een vrij onaangename

ervaring is. Dat is op die leeftijd geen evidentie. Een kleuter met symptomen wordt daarom enkel getest bij hospitalisatie, als een gezinslid tot de risicogroep behoort of na een nauw contact met iemand met corona buiten het gezin. Indien een kleuter een hoogrisicocontact had op school, wordt de kleuter dus getest. Die maatregelen gelden sinds begin februari van dit jaar. In de maand maart zijn er voor de leeftijdsgroep 2 tot en met 6 jaar zo'n 18.000 testcodes voorgeschreven door het CLB. Kleuters worden dus wel degelijk getest, maar in het verleden, en waarschijnlijk omdat dat rapport ook verwijst naar vorig jaar, was dat inderdaad niet het geval. Maar opnieuw, dat is conform de federaal vastgelegde teststrategie.

Sneltesten werden voor de paasvakantie ingezet voor leerlingen en onderwijspersoneelsleden die een hoogrisicocontact hadden op school en waarbij het belangrijk was om het testresultaat zo snel mogelijk te weten, aangezien dat een effect kon hebben op de in de school te nemen maatregelen. We hebben daarvoor samengewerkt met het Rode Kruis-Vlaanderen, dat ik ook wil bedanken voor die samenwerking. En we hebben dat ook zelf op poten gezet.

Er wordt afgestapt van het gebruik van sneltesten in het kader van het contactonderzoek van het CLB. Leerlingen en onderwijspersoneelsleden die op school een hoogrisicocontact hadden, worden hoofdzakelijk getest via een PCR-test. Dat is ook het meest accurate. Op federaal niveau is de test- en labocapaciteit ondertussen uitgebreid, waardoor de sneltesten beter op een andere manier worden ingezet.

Tegelijk staat ook de technologische ontwikkeling niet stil en is er steeds meer evidentie om sneltesten ook preventief in te zetten. We hebben ook een stock van zo'n 300.000 sneltesten, en we gaan die voorradige sneltesten ook inzetten. Daarbij wordt er gewerkt met 2 pistes. Sneltesten zullen de komende periode nog worden ingezet voor het preventief testen van onderwijspersoneel uit alle onderwijsinstellingen. Die vragen via mijn administratie de inloggegevens aan waarmee een personeelslid een afspraak kan maken in een testcentrum. Er zijn zo'n 45 testcentra waarbij wij met het Rode Kruis actief zijn. En dat is exclusief voor onderwijspersoneel. Het is dus exclusief het onderwijspersoneel dat gebruik kan maken van die sneltesten bij wijze van preventieve maatregel.

Tegelijk werk ik aan een procedure waarbij onderwijsinstellingen die zelf over medisch personeel beschikken om sneltesten af te nemen, dat ook zelf kunnen doen en wij daar een pakket met beschermingsmateriaal en testen ter beschikking stellen.

Wat betreft de levering van de zelftesten: dat is inderdaad ieder zijn verantwoordelijkheid. Dat we dat doorschuiven, dat is gewoon ieder zijn verantwoordelijkheid. Wouter Beke heeft tevoren altijd die bestellingen gedaan. Dat is toch evident dat we dat op één hand houden? Het agentschap Zorg en Gezondheid doet die bestelling. Dat is trouwens ook inclusief voor kinderopvang, denk ik. Dat zijn er 600.000 die we voorzien op wekelijkse basis, 200.000 voor het hoger onderwijs en voor CVO's en CBE's, en 400.000 op weekbasis voor de leerkrachten, om ervoor te kunnen zorgen dat die zich desgewenst twee keer per week preventief zelf kunnen testen. Maar voor de stand van zaken inzake die aanbesteding moet ik u naar mijn collega verwijzen.

Dan is er tot slot het SERV-rapport en de vraag om specifiek een vervolgrapport op te stellen. Ik denk ook niet dat wij daar als kabinet bij betrokken waren. Het is natuurlijk wel enige tijd geleden, maar ik heb daar toch geen evidentie van. Maar het spreekt voor zich dat onze aanpak continu geëvalueerd en bijgestuurd wordt wanneer dat nodig is.

We hebben voor alle duidelijkheid ook al onze richtlijnen – allemaal – altijd afgestemd met de virologen. Ik doe niets anders dan met hen samenzitten, keer

op keer. Zij zijn ook altijd aanwezig, ze krijgen altijd voorafgaand het woord in onze onderwijsclub. Ook daar spelen zij een absolute rol. Geloof me vrij, er wordt daar niets beslist zonder dat zij daar ook hun oordeel over hebben geveld. Onze richtlijnen zijn steeds bij hen afgetoetst en elke beslissing wordt in consensus besproken op ons onderwijsoverleg. Ik moet vaststellen dat in het onderwijsveld die richtlijnen goed geïmplementeerd zijn. En inderdaad, er zijn outliers, natuurlijk zijn er altijd uitzonderingen. En er zijn altijd wel moeilijkheden op vierduizend scholen, dat is juist. Maar het is dankzij de inspanningen van de scholen dat we de scholen maximaal hebben kunnen openhouden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Hoort u mij?

De voorzitter: Nee, u bent nauwelijks hoorbaar.

Koen Daniëls (N-VA): Nauwelijks hoorbaar? Dat zeggen mensen bijna nooit tegen mij. Ik zal wat volume brengen, ik weet dat ik een heel stille en trage spreker ben.

Minister, uw zeer uitgebreid antwoord, dat u bijna gewoon 'brengt', duidt aan dat u daar heel intens mee bezig bent – u weet waar u naartoe wilt – en ook dat u daar met alle onderwijspartners, vakbonden en virologen samen aan werkt. Ik denk dat dat de enige, juiste en goede aanpak is om te vermijden dat er ook twijfel is bij ons onderwijspersoneel. Die twijfel is er. Men vraagt zich af: 'Hoe zit het bij ons op school?' Ik doe een vaststelling: stel dat scholen effectief de onveiligste plaats ter wereld zouden zijn, dan zouden alle ziekenhuizen vol liggen met leerkrachten. Dat is gelukkig niet het geval. Er zijn er, maar het is gelukkig niet het geval. Dat wil ik toch zeggen voor de onruststokers, want er zijn toch een aantal mensen die onrust stoken, die dan vervolgens zeggen dat de scholen dicht moeten. Van het moment dat de scholen dicht zijn, stellen ze vragen als 'Wat ga je nu doen aan de leerachterstand?' en 'Moeten we niet dringend psychologen inzetten?', terwijl het dan beter zou zijn dat de scholen open zijn. Dat is goed om de leerachterstand tegen te houden en dat is ook goed, want dat is de beste manier om het welbevinden van de leerlingen op peil te houden. Dank voor al uw inspanningen. En er is ook het feit dat we in de toekomst niet meer naar situaties gaan dat niet alleen de school dicht is, maar dat ook nog eens de lessen opgeschort moeten worden.

Ik wil toch nog even aansluiten met wat u inderdaad zegt over de zomervakantie. Ik zie nu al dat ouders, bedrijven en jeugdorganisaties aan het kijken zijn naar de zomer. Ze zijn die aan het invullen. Ze zijn aan het hopen dat er dan toch nog iets kan doorgaan. Ook voor onze mensen in het onderwijs, door telkens te schakelen, denk ik dat we ook dat in het vooruitzicht moeten stellen. Dus aan diegenen die nu, op dit moment, inderdaad zeggen dat we nu de zomervakantie moeten inkorten, als er misschien na anderhalf jaar weer wat zicht is op echt vakantie met het gezin: ik weet niet of dat inderdaad het welbevinden van iedereen ten goede komt en hoe dat onthaald zal worden, niet het minst bij onze leerkrachten en directies. Dat debat kunnen we zeker voeren, collega's, zoals we dat hier sinds mensenheugenis, jaar na jaar, voeren. Ik stel vast dat op bepaalde plaatsen, in bepaalde regio's wordt gezegd. 'We gaan de zomervakantie inkorten, we gaan die spreiden en we lappen er een week vakantie bij.' Ik vind dat altijd wat bizar om te zien.

Maar ik wil hier wel een oproep doen aan scholen om de resterende schooltijd maximaal te gebruiken voor waar die voor dient. Ik hoop nu niet dat we weer signalen krijgen dat scholen al beginnen met het opruimen van de klas op 10 juni, om dan de week nadien nog de banken omhoog te zetten en de week daarna de klas te poetsen. Want die tijd hebben we wel nodig.

Ik ga nog even in op dat ventileren. Ik zeg het nog eens: alle scholen hebben een zeer performant ventilatiesysteem type A. Dat is echt een bestaand ventilatiesysteem. Dat zijn ramen en deuren die open kunnen. Ik denk dat we realistisch moeten zijn. Dat morgen in alle scholen installeren, dat gaat gewoon niet. We moeten daar gewoon eerlijk in zijn.

En twee, wat die testen betreft, minister, het is goed dat u nog eens zegt dat er 600.000 testen per week zijn. Ik zal bij de minister bevoegd voor de aankoop nog eens informeren. Ik neem aan dat hij of het agentschap onmiddellijk actie heeft ondernomen. Ook kinderopvang volg ik op in de commissie Welzijn, ik hoop dat dat effectief op de sporen staat.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Ik weet dat er voor de paasvakantie discussie is geweest over ventilatie. We zijn nu weer drie weken verder. Het rapport van de SERV van begin april is toch alarmerend. De SERV zegt zelf dat 66 procent van de scholen problemen heeft, 34 procent meldt een tekort aan middelen om die op te lossen, en 18 procent zegt dat ze de ramen niet of slechts zeer beperkt kunnen openen. Het gaat om heel technische of praktische problemen om de ramen te openen, zoals klaslokalen langs drukke wegen waardoor de leerkracht en leerlingen heel de dag zouden moeten roepen naar elkaar om elkaar te verstaan, wat niet ideaal is in deze tijden.

Ik herhaal mijn vraag. Hebt u concrete cijfers over zulke problemen? Wat zegt u over dat rapport? Is het overdreven? Waarop is het gebaseerd? Ik meen me niet te herinneren dat we die informatie hebben. Dat is voor mij niet helder.

U hebt een budget van 35 miljoen euro vrijgemaakt voor structurele aanpassingen. Dat is heel goed natuurlijk, maar naar wat ik hoor, is dat echt onvoldoende. Uiteraard kunnen we het geld niet toveren, maar Nederland investeert 360 miljoen euro in ventilatie. Nederland is natuurlijk drie keer zo groot als Vlaanderen, maar het budget is tien keer groter. Er is een landelijk coördinatieteam om de problemen aan te pakken. Het team gaat kijken in de scholen en lost de problemen zelf op. Ik heb het gevoel dat u dat delegeert aan de scholen en ik krijg het bericht van directeurs dat ze het zelf moeten doen. Eén directeur zei dat hij moest kiezen tussen een lekkend dak en een raam dat niet open kon, hij koos voor het lekkend dak.

Wat zijn de huidige cijfers en problemen? Heeft elke klas een CO_2-meter? Wat vindt u van het rapport van de SERV? Wat vindt u van de vergelijking met Nederland waar het budget tien keer zo groot is?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, ik vind het een beetje vreemd dat u niet betrokken was bij het rapport van de SERV, omdat de raad toch bij elk decreet of nota een advies geeft. Ze volgen uw onderwijsbeleid op de voet en hier zouden ze dat dan niet gedaan hebben. Ze hebben wel meer dan negen negatieve opmerkingen gemaakt. Ik hoop dat u toch nog eens een antwoord daarop opstelt en ons bezorgt zodat we kunnen zien waar concreet nog iets openblijft. Mogelijk zijn er zaken achterhaald, omdat de regels bijvoorbeeld sinds november veranderd zijn in verband met de hoogrisicocontacten. Dat zou een nuance kunnen zijn in een nieuw rapport.

U legt mij zo'n beetje de woorden in de mond dat 'het CLB zomaar wat doet'. Ik zeg dat niet, ik heb geciteerd uit het rapport van de SERV. Ik heb het CLB altijd verdedigd, ik vind dat zij goed werk doen. Wellicht hebben zij meer en verfijnder data dan worden openbaar gemaakt. Misschien doelde de SERV daarop. Intussen

kan al wat meer informatie worden gedeeld, zegt u. Ik zou het appreciëren mocht deze met iedereen worden gedeeld. Hoe meer informatie, hoe beter.

Dat de kleuters sinds januari worden getest, is ook weer zo'n veranderde situatie. Dus kon dat allicht niet in dat rapport staan. En dat die zaken die het CLB deed door het federale kader werden beperkt, door Sciensano, dat wil ik graag geloven. Dat is voor mij nog eens een reden om al die zaken naar Vlaanderen te halen, zodat wij daarrond één consequent beleid zouden kunnen voeren, zodat we daar niet meer naar moeten verwijzen en de parapluutjes moeten opsteken. Niet dat ik u iets verwijt op dat vlak, maar dat maakt het allemaal veel moeilijker en complexer. Ook de databanken waren niet meteen op elkaar afgestemd enzovoort.

Wat de sneltesten betreft, ben ik zeer tevreden dat de leerkrachten eindelijk elke week twee keer zullen worden getest. Ik heb dat al herhaaldelijk aangebracht, al vanaf eind januari. Ik heb verwezen naar dat Oostenrijks voorbeeld, waar niet alleen de leerkrachten, maar alle leerlingen van het lager en het middelbaar onderwijs minstens twee keer per week worden getest. Dat is een veelvoud van wat er hier gebeurt. Ik heb ondertussen vanuit het Oostenrijkse ministerie van Onderwijs hun sneltesten ontvangen, voor als u daar graag een exemplaar van wilt. Het enige probleem is dat we elkaar alleen maar op video zien en dat ik u dat dan zou moeten opsturen of zo. Maar ik wil het u graag bezorgen als u daarin geïnteresseerd bent, voor zover de bestelling natuurlijk niet al te laat is. Misschien kan er nog worden bijbesteld, want ik denk zelfs dat we dat in het najaar nog nodig zullen hebben. Ik wil er trouwens nog even bij zeggen dat er in Nederland ondertussen ook twee sneltesten per week per leerlingen worden gebruikt. Ik vind dat we op dat vlak nog een stap verder moeten zetten dan enkel het personeel. Dat is natuurlijk al een goede stap, maar ik vind dat we daar nog een stap verder moeten zetten.

Ik kom tot de vraag van de heer Daniëls over de zomervakantie. Vorig jaar hebt u een paar dagen aan het schooljaar gebreid, waardoor de examens later plaatsvonden en de deliberaties begin juli. Is dat nu ook voorzien? Of wacht u daar nog mee? Ik denk dat dat het best tijdig wordt gecommuniceerd, want het derde trimester is altijd rap voorbij. Is dat nu ook het geval? Zoals u terecht hebt gezegd, kunnen we nu geen twee weken afpakken van die zomervakantie. Dat vergt een veel breder debat. Dat is zeer terecht. Maar mocht u toch van plan zijn om er twee, drie dagen van die laatste week aan te breien, dan moet u dat wel snel communiceren. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, ik dank jullie voor de vragen. Ik vul even aan vanuit onze fractie.

Wat ik belangrijk vond, is de vraag van de heer Daniëls over het buitengewoon onderwijs. We hebben de 108 aanbevelingen niet voor niets geschreven. Daarin stond letterlijk vermeld dat we aandacht moeten hebben voor de meest kwetsbaren. Daarmee verwezen we ook naar de leerlingen uit het buitengewoon onderwijs. Ik ben blij dat zij zeker voor 100 procent weer naar school kunnen gaan.

Wat het testen betreft, minister, werd er gisteren in de plenaire vergadering door collega Brouns verwezen naar de vraag van het CLB om een duidelijk kader te hebben voor wanneer er strengere maatregelen moeten worden genomen bij uitbraken en nieuwe besmettingen.

Met betrekking tot de contacttracing hoor ik heel vaak, vooral vanuit de centra voor basiseducatie, dat die niet altijd zo vlot verloopt. Daar is het CLB natuurlijk niet diegene die het werk moet doen. Maar misschien moet dat toch ook nog eens worden bekeken? Want de leerlingen, de studenten, de cursisten die daar les

volgen, geven de centra voor basiseducatie vaak niet aan, waardoor er heel wat onrust is bij de centra zelf.

Ten slotte leg ik de link met de zomervakantie. We hebben daarover in de plenaire vergadering al heel even een debat gevoerd. Ik herhaal hier dat dit wat ons betreft niet snel-snel kan worden ingevoerd, al was het maar omdat, als we hierover een debat voeren, er wat ons betreft ook degelijke informatie over beschikbaar moet zijn.

Soms lees je wel ergens in de pers dat daar heel veel studies over zijn, maar dan moet iemand mij die studies toch een keer aanreiken, want ik vind ze niet. Die studies die over de Vlaamse situatie gaan, zijn er niet.

Ik fronste toch wat de wenkbrauwen toen ik in De Afspraak Dirk Van Damme hoorde zeggen dat er een soort tweedeling bestaat tussen Noord- en Zuid-Europa. Dan ga je eens kijken naar hoe het bijvoorbeeld in Noorwegen gesteld is, met acht weken vakantie, in Zweden, met tien weken vakantie, in Finland, met twee halve maanden, of in IJsland, met twee en een halve tot drie maanden zomervakantie. Wat ik het frappantst vond, is dat je in Estland, toch wel een beetje het onderwijswalhalla van de PISA-resultaten (Programme for International Student Assessment), vakantie hebt van begin juni tot eind augustus. Dat is drie maand. Dus stellen dat de kwaliteit van ons onderwijs of de impact op leerwinst afhangt van een lange zomervakantie, is iets waar ik mij toch vragen bij stel. Daarmee wil ik niet zeggen dat we die discussie niet moeten aangaan. Maar ik zou het toch graag in perspectief zien, en zeker ook op basis van studies die gevoerd zijn met Vlaamse data. Minister, mijn vraag is dan ook of u bereid bent om daarover een studie te laten uitvoeren, of hoe kijkt u daarnaar?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): We gaan die discussie over de CO_2-meters van vorige keer niet opnieuw doen, minister. Maar het staat wel als een paal boven water dat de binnenluchtkwaliteit altijd al belangrijk is geweest, en vandaag de dag is die natuurlijk bijzonder belangrijk, vanwege de epidemie. En dat zal ook in de toekomst belangrijk blijven. In het kader van de relancemaatregelen hoop ik ook dat er wat meer generieke investeringen in ventilatie kunnen gebeuren, en dat ook het onderwijs daar een graantje van zal meepikken.

Maar ik wilde u misschien toch de volgende vraag stellen: uit cijfers blijkt inderdaad dat de meeste scholen daar allicht op een goede manier mee aan de slag gaan, en daar goed mee op weg kunnen. Maar er zijn natuurlijk wel scholen die er echt moeite mee hebben om een goede binnenluchtkwaliteit te garanderen, bijvoorbeeld omdat de ramen niet of moeilijk opengaan, omdat er geen ventilatiesysteem is, of een combinatie daarvan. Of ze liggen aan een heel drukke weg waar het moeilijk is om de ramen open te zetten vanwege het geluid. Is er ook wat maatwerk voorzien om in die scholen bijvoorbeeld wel te werken met bepaalde luchtzuiveraars en dergelijke?

U hebt al vaker gezegd dat u scholen een bepaald budget geeft om preventiemaatregelen te nemen. Maar als het hierover gaat, is er natuurlijk wat meer budget nodig. Mijn vraag is of er ook maatwerk voorzien is om aan die scholen tegemoet te komen. Dat is mijn eerste vraag. Daarbij blijf ik natuurlijk voorstander van het gegeven van ons voorstel van resolutie van vorige week, om CO_2-meters te voorzien. Uit alles blijkt dat het heel belangrijk is om te weten wat er aan de hand is. Want ik hoor ook wel verhalen van klassen waar leerkrachten de ramen toch maar een paar uur dicht laten, omdat het koud is. Dat zijn uitzonderingen, hoop ik. Maar als je via een CO_2-meter kunt aanduiden dat het niet oké is, dan is dat zo, en dan moeten de ramen opnieuw open. Maar misschien is de situatie wel oké, omdat er een goed ventilatiesysteem is. Dat kan natuurlijk niemand echt goed

inschatten. Het zou goed zijn om daarvoor te zorgen. Soit, we hebben die discussie gevoerd, ik ga ze niet opnieuw voeren.

Ik wilde nog een tweede element inbrengen, over de buitenruimte. Zeker vanaf nu tot aan de zomervakantie lijkt het mij bij uitstek de gelegenheid om scholen de kans te geven om buiten dingen te doen. Natuurlijk mogen scholen allicht buiten lesactiviteiten doen, en u raadt hun dat allicht ook aan. Maar het lijkt mij goed dat openbare besturen en misschien andere entiteiten in de samenleving ook kunnen worden ingeschakeld om buitenruimtes ter beschikking te stellen van klassen en scholen, zeker de scholen die daar nood aan hebben. Wij hebben ook in het parlement gisteren dat voorstel van resolutie ingediend rond de inrichting van de buitenruimte in functie van corona. Maar ik ben ervan overtuigd dat scholen bij uitstek daarvan kunnen genieten, als zij meer buiten kunnen doen dan vandaag het geval is.

Nogmaals, scholen die landelijk liggen, met heel veel buitenruimte, zullen al veel buiten doen. Maar ik heb het over scholen die wat meer stedelijk gelegen zijn, die misschien wat minder buitenruimte hebben. Zij zullen allicht een beroep moeten kunnen doen op anderen om gebruik te maken van de buitenruimte. Wilt u op dat vlak ook initiatieven nemen? U kunt natuurlijk niet voor die vierduizend scholen die oefening maken, maar u kunt allicht wel een aantal zaken doen om het gebruikmaken van buitenruimte te stimuleren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer De Witte, ik wil u adviseren het commissieverslag te lezen. U was er niet, maar u kunt rustig het verslag lezen en daar zult u verschillende antwoorden in vinden die zijn gegeven naar aanleiding van het debat dat we hier hebben gevoerd. Als directies u vertellen dat ze niet weten wat ze op het vlak van ventilatie moeten doen, moet u misschien ook eens naar www.onderwijs.vlaanderen.be kijken. De draaiboeken en de richtlijnen staan op die website. Er is met hen gecommuniceerd. Als een Vlaams volksvertegenwoordigers bij de pinken is, verwijst hij door naar die website. U kunt ook doorverwijzen naar de schoolventilatiegids die we, in samenwerking met de onderwijsverstrekkers en met het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION), hebben bezorgd. Ik heb dat vorige week nog eens rondgestuurd.

U vraagt zich misschien af wie de richtlijnen controleert. De preventieadviseurs zijn ter zake verantwoordelijk. Verschillende klaslokalen worden niet gebruikt, omdat ze niet beantwoorden aan de door de preventieadviseur vooropgestelde veiligheidsnormen. De preventieadviseur oordeelt op grond van de richtlijnen en de draaiboeken die we hebben bezorgd. Elke school is verplicht een preventieadviseur te hebben. De onderwijsinspectie kan dit ook controleren en heeft trouwens eind vorig jaar een rapport opgesteld dat de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft gebruikt door er enkele data uit over te nemen.

De discussie over die 67 procent gaat volgens mij ook over de mate waarin de scholen aan de nieuwe voorwaarden inzake het welzijn op het werk beantwoorden. Dat is federale regelgeving die niets met de coronamaatregelen te maken heeft. Er zijn bepaalde normen opgelegd, ook inzake de luchtvochtigheidsgraad die moet worden gerespecteerd. Die normen gelden in eerste instantie voor nieuwbouw. Er staat dat de bestaande infrastructuur hieraan moet worden geconformeerd, maar er staat zelfs geen termijn bij. Er is gesteld dat de nieuwe infrastructuur daaraan moet beantwoorden.

De onderwijsinspectie kan als laatste controleur optreden. Het is een ingewikkelde materie, maar u kunt niet zegen dat we dit veronachtzamen. We zijn hier al sinds maart 2021 mee bezig. Gelukkig investeren we enorme bedragen in onze infrastructuur. Ik heb erop gewezen dat alle nieuwe infrastructuur sinds 2006 de

modernste ventilatienormen moet naleven. In Brussel, bijvoorbeeld, was dat pas twee jaar later het geval.

Sinds 2006 hebben we 7,5 miljard euro in de schoolinfrastructuur geïnvesteerd, inclusief de ventilatie. Deze legislatuur steken we nog een tandje bij. Tijdens de vorige legislatuur is 2,5 miljard in de schoolinfrastructuur geïnvesteerd. Deze legislatuur gaat het om 3 miljard euro, inclusief ventilatie. Indien u met bedragen wilt gooien, kan ik dat ook. Als het specifiek gaat over veiligheidsmaatregelen, inclusief ventilatie, hebben we voorzien in ongeveer 70 miljoen euro voor het leerplichtonderwijs. Die veiligheidsmaatregelen omvatten ook CO_2-meters, maar we hebben vanzelfsprekend niet voor elke som die we voor veiligheidsmaatregelen overmaken, vermeld hoeveel euro aan alcoholgel of aan CO_2-meters moet worden besteed. We kunnen moeilijk van begrippen als 'autonomie' en 'responsabilisering' uitgaan en vervolgens alles in een betuttelend kader steken. Dat hebben we niet gedaan.

Wat de discussie over de verplichte aanwezigheid van CO_2-meters betreft, zouden we dat dan ook in alle klaslokalen moeten controleren. Het gaat om vierduizend scholen en om ongeveer honderdduizend klaslokalen. Ik heb vertrouwen in de scholen. Ik moet erkennen dat er outliers zijn, maar we moeten geen regelgeving maken die de facto uiteindelijk de 99 procent goed presterende scholen treft, maar die is geïnspireerd door de overtredingen van 1 procent van de scholen.

Dat wil ik dus niet doen, maar we blijven de scholen wel attenderen op het belang van die ventilatie, met een nieuw schrijven, gericht aan hen, met ook de aankondiging van de scholenventilatiegids, maar ook om te zeggen: als er infrastructuurwerken nodig zijn, hebben we een fastlaneprocedure waarop je ook een beroep kunt doen via een eenvoudige procedure, en waarvoor ook een budget ter beschikking is van 35 miljoen euro.

Wat betreft het SERV-rapport, veronderstel ik dat men misschien wel contacten zal hebben gehad met het CLB. Zoals u het voorleest, weet ik niet of die tonaliteit de intentie was van de rapporteurs in kwestie. Het CLB heeft altijd enkel maar een teststrategie heel goed uitgevoerd, conform de richtlijnen vervat in de teststrategie van Sciensano, die inderdaad voorwerp was van voortschrijdende inzichten. Ik veronderstel dat er met het CLB wel contact zal zijn geweest, maar voor de ventilatie veronderstel ik dat men ook zal hebben gekeken naar het rapport van de onderwijsinspectie.

En tot slot is er het debat over het inkorten van de vakantie. Er is natuurlijk een groot verschil met vorig jaar. Vorig schooljaar zaten we met een lockdown, en als gevolg daarvan met een ongelooflijke inperking van de lestijd. Dat is nu niet het geval geweest, tenzij natuurlijk de verplichte pauzes die tegen onze zin uiteindelijk beslist zijn. Maar het is wel zo dat er in het huidige schooljaar, door het wegvallen van alle niet-schoolse activiteiten, nog nooit zoveel aandacht naar echte lestijd is gegaan. Dat is natuurlijk een groot verschil in vergelijking met vorig schooljaar. Dat is dan weer een geluk. Maar dat is wel een totaal andere situatie.

En het debat over het inkorten van de vakanties, laat ons dat in godsnaam nu toch niet voeren. Het zou ook getuigen van weinig waardering voor onze leerkrachten en voor onze leerlingen. Stel dat we nu die boodschap geven: als toetje krijg je ook nog eens, boven op de coronamiserie, minder vakantie. Dat is niet de boodschap die ik zou willen brengen, toch niet dezer dagen. Maar goed, ik ga geen enkel debat uit de weg, ook dit niet. Alleen moet je weten waar dat debat toe leidt: ongetwijfeld tot heel veel discussie en heel veel scherven. En het enige wat je dan misschien overhoudt, zijn die scherven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, bedankt voor uw uitgebreide antwoord, ook in deze tweede ronde. Er moet met dit dossier inderdaad omgegaan worden met realiteitszin. En realiteitszin is ook een vorm van pragmatisme. De vergelijkingen van bedragen gaan niet op, al was het maar, omdat ze het in Nederland allemaal zelf moeten rooien. Het contactonderzoek dat wij hier doen via het CLB, waar de school nul euro voor moet betalen, moeten zij daar door private labo's laten doen en wel betalen. Laat ons dus appelen met appelen en peren met peren vergelijken.

Minister, ik treed uw standpunt in verband met de schoolvakantie bij. Collega Vandromme heeft er ook naar verwezen. De mensen die dat debat al langer volgen, weten dat dat telkens opnieuw terugkomt, met alle verhalen van binnenlands toerisme, bouwverlof, het feit dat scholen eigenlijk op 15 augustus de facto alweer opengaan, ons rijke jeugdbewegingslandschap, dat ook vrij uniek is in de wereld, de planning in bedrijven, het feit dat wij in onze arbeidswetgeving hebben staan dat men met het gezin tien dagen aaneensluitend op vakantie mag gaan en dergelijke. Dat hangt daar allemaal aan vast, collega's. En daarnaast is er nog onze typisch Vlaamse zomer, wat wil zeggen dat het in het beste geval acht weken warm is en dat we hopen dat dat in juli en augustus is, en niet in mei en september. Maar dat terzijde.

En dat is dan nog los van het feit dat dit inderdaad echt niet het moment is. Degenen die daar nu keihard voor pleiten: ik heb er respect voor dat ze dat dossier opnieuw op de agenda willen zetten en we moeten dat leerverlies ook bekijken, maar we hebben ook de zomerscholen. Nu zou dat echt getuigen van absoluut disrespect. Het zou onrespectvol zijn naar onze leerkrachten en scholen toe, en ook naar onze jeugdbewegingen toe, die hopen om deze zomer weer op vakantie te gaan.

In elk geval, vanuit de N-VA-fractie, nog eens luid en duidelijk: scholen open en geen kinderpsychiatrieën open.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Dank u wel, voorzitter en minister.

Het laatste wat de heer Daniëls zei, onderschrijven we helemaal, maar het moet veilig gebeuren. Dat is wat we altijd herhalen en zullen blijven herhalen. Ik heb het verslag van de vorige discussie over ventilatie gelezen, uiteraard. Met een fractie van vier leden is het minder evident om alle commissies elke keer te volgen, dan met een fractie van dertig leden. Wij hopen dat dat in de toekomst natuurlijk gemakkelijker wordt, ook voor ons.

Minister, ik dank u voor uw antwoord rond alle punten en investeringen die er zijn. Ik wil ook echt niet zeggen dat er niets gebeurt. Dat is echt niet wat ik zeg. Ik vraag alleen of u de vinger aan de pols houdt. U zegt nu dat 99 procent van de scholen oké is, 1 procent is misschien niet oké. Ik neem aan dat dat een beeldspraak is, ik zie dat uit uw reactie. Mijn punt is gewoon dat het cruciaal is. We willen de scholen open en daar zitten we op eenzelfde lijn, maar dan is dat cruciaal. Ik snap niet waarom u zegt dat we CO_2-meters niet kunnen verplichten, omdat we die niet kunnen controleren. Ik neem aan dat we ook niet naar elke kapper een controleur hebben gestuurd, dat we ook niet naar elk bedrijf een controleur sturen rond het verplichte thuiswerk in de mate van het mogelijke. Ja, een aantal dingen kunnen we niet controleren maar verplichten we toch. Ik vind het logischer om dat te verplichten.

U zegt dat we 70 miljoen euro gegeven hebben voor veiligheidscoronamaatregelen. Ook daarover heb ik berichten gekregen van een directeur uit het Antwerpse, die zegt dat hij 30.000 euro gekregen heeft: 11.000 euro ging naar maskers, gel – kost superveel –, extra poetspersoneel, 10.000 euro naar de heropstart van de

scholen en 9000 euro naar de gederfde inkomsten uit een aantal activiteiten. Bon, ze zeggen dat de budgetten huns inziens te laag zijn, maar we gaan er niet op terugkomen. We gaan het verder opvolgen, op de voet, want het is cruciaal.

Ik deel de vrees van mijnheer Laeremans dat we ook nog in het najaar mogelijk met die problematiek gaan zitten. We moeten het verder opvolgen.

Tot slot, voorzitter, ondersteun ik de vraag van mevrouw Vandromme om rond de zomerscholen – beter gezegd: een verlenging van de zomervakantie – een specifiek onderzoek te doen, om te checken wat dat kan opleveren.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u minister voor uw tweede ronde. Ik ben blij met uw conclusie dat het niet nodig is om nog een paar dagen van de vakantie af te nemen, dat men dus de laatste week van juni kan afronden en dat de eerste dagen van juli wel degelijk verlofdagen zullen zijn voor de leerkrachten. Ik denk dat ze dat meer dan verdiend hebben, de leerlingen trouwens ook.

Twee, ik blijf toch nog aandringen op ooit een volledig rapport over heel de covid-aanpak in het onderwijs. Natuurlijk weet ik dat dit niet afgewerkt is; dat is nog altijd bezig. Al was het maar om toekomende generaties een draaiboek te geven. U hebt natuurlijk al een aantal draaiboeken, maar ik bedoel ook een objectief verslag van wat er allemaal gebeurd is in het onderwijs, met statistieken enzovoort, om dat bij een volgende pandemie uit de kast te halen. Wees maar gerust, ik wens geen volgende pandemie. Ik heb dit in mijn eerste levenshelft, toch als ik honderd jaar mag worden, nooit meegemaakt. Jullie natuurlijk ook niet. Ik hoop dat dat niet meer voorvalt, maar ik denk dat het nuttig zou zijn om zo eens een volledige inventaris te maken. Misschien is de SERV daarvoor niet de beste partner, maar ik denk dat de SERV toch doorgaans zeer objectief een situatie of een probleem kan beschrijven.

Ten slotte nog een beetje praktisch: wat de CO_2-meter betreft, blijf ik, op dat vlak toch, op dezelfde golflengte zitten als de vorige spreker. Wij zouden die ook verplicht hebben in elk leslokaal en eigenlijk in elk lokaal, bijvoorbeeld ook waar de mensen van het secretariaat zitten. Dat is iets wat we vroeger niet kenden. Ik denk dat het echt wel nodig is om de luchtkwaliteit te meten. Het is zeker niet nodig om daar nu de inspectie op af te sturen om na te gaan of zoiets wel in elk lokaal hangt. Maar ik denk dat een klein beetje pushen in die richting geholpen zou hebben om dat wel degelijk te doen.

Ik begrijp de bezorgdheid van leerkrachten van scholen waar geen luchtkwaliteitsmeters hangen. Ze kunnen niet bij u komen aankloppen, ze moeten daarvoor naar hun eigen directie, dat weet ik wel. Mocht u een beetje druk uitgeoefend hebben, of verplichtingen of sterke aanbevelingen gedaan hebben, zou dat wel geholpen hebben.

U gaat de sneltesten nu inzetten voor leerkrachten. Ik hoop dat ze tot eind juni in voorraad zijn. Ik hoop ook dat er een beetje extra is. Wij zouden ervoor kiezen om ook de leerlingen twee keer per week te testen zoals in Nederland en Oostenrijk. Als er een klein beetje extra is, kunnen scholen bijvoorbeeld leerlingen testen die één symptoom vertonen. Men zegt dat sneltesten niet mogen worden gebruikt als men symptomen heeft. Mijn vrouw had voor de paasvakantie keelpijn. Wat moest ze doen? Naar de dokter gaan en geen lesgeven? Dan moeten de collega's haar leerlingen opvangen. Het is belangrijk dat in de scholen een aantal sneltesten aanwezig zijn zodat ze kunnen worden ingezet in zulke gevallen om toch een klein beetje op veilig te spelen. Als zo'n leerling dan besmet blijkt, winnen we wat en kan hij direct naar de dokter gestuurd worden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het welbevinden van kinderen en jongeren
– 2771 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): De voorbije week hoorden we steeds meer de roep naar ondersteuning voor leerlingen, niet enkel wegens de leerachterstand, maar ook wegens de leefachterstand. Zo was er het verhaal van de directeur deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) uit Kortrijk in de Zevende Dag, maar ook in een aantal krantenartikelen lazen we heel wat getuigenissen.

Heel recent werd ook het jaarverslag van de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) publiek gemaakt. De cijfers in het nieuwe jaarverslag van de CLB's bevestigen de alarmerende signalen rond het welbevinden van kinderen en jongeren. Gisteren was er in de plenaire vergadering een actuele vraag over de pediaters en kinderpsychiaters die aandacht vragen voor het welzijn van onze jongeren.

Het M-decreet stelt dat het de taak van de school is om een zorgcontinuüm uit te bouwen. Het gaat om een zorgbeleid waarin de school drie fases doorloopt om samen met het CLB en de ouders zo goed mogelijk voor de leerlingen te zorgen: brede basiszorg, verhoogde zorg en uitbreiding van zorg. Ook psychosociaal functioneren past binnen een zorgcontinuüm, maar uit de praktijk blijkt dat scholen hier ook vaak problemen rond ervaren.

Een van de basiscompetenties van een leraar is bovendien die van opvoeder waarbij hij of zij voldoende aandacht heeft voor het welzijn van de leerlingen. Dat kan op individueel niveau, maar er is zeker nog veel winst te boeken bij een collectieve aanpak.

Minister, hoe zult u de lerarenteams extra versterken om de nodige aandacht te hebben voor welbevinden?

Hoe zult u ervoor zorgen dat er in fase 0 en 1 van het zorgcontinuüm ook de nodige aandacht is voor het psychosociaal functioneren van leerlingen? En welke rol ziet u hier voor de CLB's weggelegd?

Hoe zult u de lerarenteams ondersteunen om extra in te zetten op een verbindend schoolklimaat om de focus te kunnen leggen op een collectieve aanpak voor leerlingen en leerkrachten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De cijfers in het nieuwe jaarverslag van de CLB's zijn zorgwekkend. Ik krijg de afgelopen periode veel alarmerende signalen omtrent het welbevinden van kinderen en jongeren. Daarom vind ik het ook zo belangrijk dat onze scholen maximaal openblijven tijdens deze crisis. Zo kunnen ze hun werk doen, ook op dat vlak. De scholen zijn als eerste verantwoordelijk voor de uitwerking, implementatie en evaluatie van een beleid rond leerlingenbegeleiding, inclusief het psychosociaal functioneren waar u naar verwijst. Scholen worden daarbij uiteraard ondersteund door de pedagogische begeleidingsdienst en het CLB.

Ik wil dat nog versterken. Ik stel vast dat veel leerkrachten 'handelingsverlegen' zijn. Dat betekent dat ze niet goed weten hoe ze in fase 0 en 1 van het zorgcontinuüm – allemaal moeilijke woorden die ik heb moeten leren – concreet

moeten omgaan in de klas met bepaalde problematieken, vooral welzijnsproblematieken dus.

Daarom wil ik de leerkrachten daar effectief in versterken en hen handelingsbekwamer maken in plaats van handelingsverlegen. Ik ben momenteel in het stadium van de politieke bespreking daaromtrent, want eigenlijk is mijn voorstel volledig uitgewerkt. Nu moet ik nog iedereen meekrijgen in dezelfde richting. Want we kunnen dat natuurlijk allemaal betreuren en met de mond belijden, maar uiteindelijk moet je ook afkloppen op een concrete aanpak. Die ligt alleszins voor. Dat kan ook wel iets betekenen ter versterking van de leerkrachten en, in afgeleide orde, voor de leerlingen in kwestie. Ook hun welzijn is daar uitermate bij gebaat.

Een actieplan leerlingenbegeleiding is eveneens in opmaak. Ik neem sowieso mee dat er grote nood is om in te zetten op het welbevinden van onze leerlingen.

Ook in de eindtermen hebben we aandacht voor de versterking van de leerlingen. We kunnen met die nieuwe eindtermen versterkt werken aan kennisvaardigheden en attitudes om, bijvoorbeeld, om te gaan met stress of werkdruk. We willen dus een beetje inzetten op de weerbaarheid – ik denk dat we het ook zo hebben verwoord –, op het sterker maken van kinderen en jongeren om te kunnen omgaan met druk, met stress, met tegenslagen in het leven.

Ik verwijs graag naar een initiatief van het Vlaams Instituut Gezond Leven, dat een aanbod inzake het mentaal welbevinden in het lager en het secundair onderwijs heeft ontwikkeld. U vindt dat op www.gezondleven.be.

De vragenlijsten over welbevinden die de afgelopen jaren werden afgenomen door de onderwijsinspectie, tonen dat het inzetten op schoolklimaat en het versterken van de onderlinge verbondenheid van belang is om het welbevinden van leerlingen te versterken. Dat wordt meegenomen in de maatregelen die ik tot nu toe al voorzag.

De vragenlijst van de onderwijsinspectie over welbevinden en tools zoals Appwel laten scholen toe om de impact van corona op het welbevinden van hun leerlingen in kaart te brengen en daar zelf mee aan de slag te gaan. De app Appwel die wordt aangeboden, is een permanent systeem van bevraging. Ze is heel modern, laagdrempelig, toegankelijk en geanonimiseerd – men kan kiezen. Dat kan wel iets betekenen op de onderwijsvloer.

Ik verwijs naar de taskforce leerachterstand en welbevinden. Ik heb al gezegd dat ik eind deze week een oplevering verwacht van enkele richtlijnen, niet alleen met betrekking tot leerachterstand, maar ook over het welbevinden. We proberen daar ook leuke initiatieven aan te verbinden die perspectief creëren. We hebben bijvoorbeeld de campagne rond #gemaskerdescholieren. Daarvoor hebben we samengewerkt met mediapartners. Verder hebben we een digitale fuif op poten gezet. En gisteren nog maar hebben we een richtlijn uitgevaardigd rond de organisatie van de vijftigdagenviering voor de laatstejaars secundair onderwijs. In plaats van een honderddagenviering wordt het een vijftigdagenviering. Hoe doe je dat in concreto, onder welke veiligheidsvoorwaarden? Ook dat hebben we nu gecommuniceerd. Ook dat creëert perspectief voor die laatstejaars.

Tot slot kom ik tot de samenwerking tussen Onderwijs, Welzijn en Jeugd. We hebben een plan uitgewerkt dat ondertussen werd gecommuniceerd. Het gaat over welzijn, maar dan wel in de problematiek van echte schendingen en grote problemen van jongeren die opvang nodig hebben. Er bereikte mij onder andere een rapportering van CLB's. Daaruit bleek dat de opvang niet meer kan worden verzekerd door Welzijn, maar dat de probleemgevallen blijven hangen bij de CLB's, eenvoudigweg omdat de toestroom te groot is en dat men het bij Welzijn niet meer verwerkt krijgt.

We hebben toen, samen met minister Beke en minister Dalle, zo snel mogelijk een plan van aanpak uitgetekend, met onder andere ondersteuning voor de Huizen van het Kind, om op een outreachende wijze kinderen en jongeren in kwetsbare situaties nog beter te bereiken. We hebben extra ondersteuning voorzien voor het lokale gezondheidsoverleg, voor de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's), waar tien voltijdsequivalenten (vte's) bij kwamen. En we hebben ook gezorgd voor sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulp, en twintig extra tijdelijke verblijfsplaatsen in de jeugdhulp voor kinderen en jongeren. Het lijkt mij toch echt dat we op heel korte termijn, met een regeringbrede aanpak, op het terrein iets betekenen. Ik heb er niets over gelezen in de media, maar goed. Dat is dan ook weer ons lot. De incidenten worden dan wel belicht, de concrete oplossingen veel minder. Maar goed, ik vind dit wel een mooi voorbeeld van een goede samenwerking.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Ik zag trouwens dat er iemand zorgde voor het welbevinden van mijnheer Laeremans, met koekjes en koffie. Waar is de tijd dat we ook in de commissiezaal konden genieten van een lekkere tas koffie. Ik snak ernaar, voor mijn welbevinden.

Maar het gaat hier om het welbevinden van onze kinderen en onze jongeren. Minister, u stelde het zelf al: het eerste wat we moeten doen is proberen alle leerlingen terug naar school te kunnen laten gaan. Want een school is een plaats waar er geleerd wordt, maar zeker ook geleefd wordt. Minister, u gaf aan dat heel wat leerkrachten handelingsverlegen zijn. Mijn vraag was ook hoe de CLB's daar van betekenis kunnen zijn. Met het nieuwe decreet werd dat aangepast, maar in het verleden was het zo dat dit, vanwege de kennis die er was rond psychosociaal functioneren van leerlingen, en omdat daar ook gedragswetenschappers tewerkgesteld zijn, ook expliciet in de opdracht zat van de CLB's. Momenteel is dat niet meer het geval. Ik merk toch wel dat scholen daar vaak op het individuele niveau blijven hangen, terwijl het net zeer interessant is om te werken op het schoolklimaat, op dat collectieve.

Ik hoor in uw antwoorden ook dat we heel wat mogen verwachten. U spreekt van een actieplan leerlingenbegeleiding, u spreekt over de taskforce en over de relancemiddelen. Ik ben benieuwd wat daar allemaal naar voren komt.

Naast de vraag om de werking van de CLB's eventueel eens opnieuw te bekijken, zodat zij ook weer meer betrokken kunnen worden bij dat psychosociaal functioneren binnen de scholen, is er ook de vraag rond de link met het welbevinden van leerlingen en de kansen die zij krijgen rond participatie op school. Er is heel wat onderzoek waaruit blijkt dat dat verbindende schoolklimaat ook net gevormd kan worden door de leerlingen een plaats te geven in die leerlingenparticipatie. U verwees wel al naar die app, een soort digitale manier om leerlingen te bevragen. Maar mijn vraag gaat over een heel specifiek deeltje rond dat mentaal welbevinden: hoe kunnen we leerlingen op school nog meer stimuleren en ze nog veel meer betrekken? Ik hoop dat u daar in overleg gaat met de Vlaamse Scholierenkoepel. Ik heb er al een paar keer naar verwezen. Zij hebben ook een heel sterk format rond peer support, waar men met Conflixers aan het werk gaat. Dat zijn voorbeelden van heel laagdrempelig werken, in fase 0 of fase 1. Mijn vraag is dus heel concreet hoe we de scholen kunnen versterken op het vlak van leerlingenparticipatie.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik vind dat het woord 'leerkracht' wat mij betreft ook het welbevinden omvat. En dat zit in hun kracht. Waarom houd ik dat aan? Omdat welbevinden ook bereikt kan worden met goed onderwijs, degelijk onderwijs, uitdagend onderwijs.

Wat het pesten betreft, bijvoorbeeld, stel ik vast dat dit in veel gevallen ontstaat als kinderen en jongeren niets omhanden hebben. Dat zijn de momenten waarop dat meestal ontstaat. Het is natuurlijk veel complexer dan dat, maar de leerkrachten mogen krachtig in hun schoenen staan en mogen duidelijkheid en structuur brengen. Jongeren vinden dat best aangenaam. Dat helpt hun welbevinden ook. Ik breng dat aan omdat we moeten opletten dat we niet allerlei nieuwe zaken aanhalen die het welbevinden kunnen versterken terwijl de basisopdracht en de basisaanpak van leerkrachten al veel kan doen.

Een tweede punt is de weerbaarheid en de sterkte van jongeren en kinderen zelf. Ik denk dat dit een tweede pijler is waar we aan moeten durven werken. Dat kan onder andere met de leerlingen, de leerlingenraden en leerlingenparticipatie, maar er moeten duidelijke lijnen zijn die aangeven tot waar het kan en wat niet kan. Dat geeft jongeren rust. Structuur geeft jongeren rust en voorspelbaarheid. Voorspelbaarheid geeft een vorm van welbevinden.

Minister, een derde punt dat ik in verband met het zorgcontinuüm wil aanhalen, is een oproep dat we er vooral voor moeten zorgen dat we met de leerlingen werken en niet in het leerlingendossier zitten te tikken om op die manier aan het welbevinden te werken. Mevrouw Krekels heeft dat in het verleden mooi gezegd. Ze krijgt de 'boebelen' van al die planlast. Dat is iets waar we echt op moeten inzetten. Het is een oproep om de stappen die we zetten maximaal met de leerlingen en niet zozeer op papier te zetten. Ik ben er echter zeker van dat u daar zelf ook aandacht voor hebt.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik vind het interessant dat is aangehaald dat de CLB's ter zake vroeger wel decretaal ingeschreven opdrachten hadden. Dit is niet het moment om bijkomende decretale taken voor de CLB's in te schrijven, maar ik vind het een interessante problematiek. Ik hoop een vergelijk te vinden met betrekking tot de versterking van de basiszorg en de investeringen die de politiek en de onderwijsverstrekkers hierin kunnen doen. Wat het actieplan voor de leerlingenbegeleiding betreft, hebben we een eerste ontwerp. We moeten in dit verband nog wat pingpongen, maar het gaat vooruit.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, Als ik ervan uitga dat u ook geïnteresseerd bent in de taakstelling van de CLB's, mag ik wellicht concluderen dat u de leerlingenparticipatie ook belangrijk vindt.

Mijnheer Daniëls, ik heb in een verleden een thesis over de leerkracht als opvoeder geschreven. Ik heb toen met heel wat data kunnen werken en heel wat bevragingen van leerlingen kunnen organiseren. We moeten, zoals u hebt gesteld, niet met grote theorieën afkomen. De leerlingen verwachten heel eenvoudige zaken. Ik heb aanbevelingen kunnen doorgeven in verband met zaken die tijdens de lerarenopleiding aan bod moeten komen. Wie de lerarenopleiding volgt, moet die zaken meekrijgen om met het welbevinden aan de slag te gaan. Ik denk dat we hier duidelijk moeten stellen dat we van de leerkrachten niet verwachten dat ze psychologen of psychiaters zijn. Ze moeten wel die verbindende figuren kunnen zijn waarbij leerlingen zich goed voelen. Dat kan op verschillende manieren. Het fijne is dat een leerkracht verschillende voorbeelden kan geven en rollen kan hebben. Ik wil hier nog aan toevoegen dat iedereen ervan overtuigd is dat de scholen aandacht moeten hebben voor de leerachterstand en voor de leefachterstand.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zomerscholen van 2021 – 2838 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, dit is nog maar eens een vraag over de zomerscholen. Waarom stellen we die toch met een regelmatig ritme? Omdat we natuurlijk wel geloven in de kracht ervan, maar er misschien nog niet altijd van overtuigd zijn of we wel helemaal goed bezig zijn. Daarom houden we graag de vinger aan de pols.

Tijdens de zomer van 2020 zijn verschillende zomerscholen georganiseerd, met de bedoeling om leerlingen voor te bereiden op het nieuwe schooljaar, omdat er toen veel gemiste lessen waren. Er was de lockdown, en we wilden via die zomerscholen toch een en ander compenseren. Het initiatief bleek heel succesvol en waardevol te zijn. Het heeft zeker zijn doel niet gemist.

De Thomas Morehogeschool deed wetenschappelijk onderzoek, met daarin een gedetailleerde beschrijving van de zomerscholen die in de zomer van 2020 in Vlaanderen werden georganiseerd. We hebben dat hier ook besproken. Ze hebben ook een uitgebreide toelichting gegeven in de coronacommissie daaromtrent. Ze bevestigden dat de zomerscholen in diverse opzichten een succes waren en pleitten ervoor om te blijven investeren in die zomerscholen, weliswaar met de nodige verbeteringen, zoals: meer voorbereidingstijd, aangepaste subsidiëring, een focus op remediëring van de leerachterstand en meer kwaliteitsvolle medewerkers. Dat zijn toch een aantal belangrijke aandachtspunten.

Een van de resultaten van het praktijkgerichte onderzoeksproject was de inspiratiegids, die op 25 maart 2021 werd vrijgegeven. Degenen die hem nog niet zouden hebben doorgenomen en die interesse hebben in het onderwerp van de zomerscholen, raad ik de lectuur ten zeerste aan. Ik vind het persoonlijk echt wel een waardevol document, waar je echt praktisch mee aan de slag kunt gaan. Dat is dus een pluim voor de Thomas Morehogeschool.

Met die inspiratiegids wil men uiteraard toekomstige initiatiefnemers van zomerscholen inspireren bij het realiseren van een effectieve zomerschool. De gids ambieert niet om een vast zomerschoolconcept voor te schrijven, maar wel om de wetenschappelijke inzichten te koppelen aan de effectieve inzet van de zomerscholen.

Een van de aanbevelingen in de inspiratiegids is om specifieke doelen voor het zomerscholenaanbod te beschrijven, in plaats van veeleer algemene, abstracte en statische doelen. Dat zou moeten bijdragen aan de ambitie om leerachterstand te voorkomen of bij te werken. In functie daarvan is het ook belangrijk dat het zomerscholenprogramma aansluit bij het reguliere curriculum. Dat vormt dan de kern van het aanbod in de effectieve zomerscholen. Ook de inzet van didactische leermiddelen en een evaluatie van het succes van de zomerschool zijn daarbij cruciaal.

Op vrijdag 2 april werd een nieuwe projectoproep voor de zomerscholen gelanceerd en kondigde u samen met minister Somers aan om daar extra middelen en begeleiding voor uit te trekken, zodat nog meer zomerscholen zouden kunnen worden gerealiseerd. Concreet gaat het om 10 miljoen euro. Er zal ook een verhoging zijn van 25 euro naar 45 euro per leerling per dag. En als een lokaal bestuur de regierol opneemt, komt daar nog eens 20 euro bovenop. U en minister Somers ambiëren om daarmee 20.000 jongeren te bereiken. Dat is alvast een mooie doelstelling.

Minister, hoe houdt de nieuwe projectoproep rekening met het belang van het beschrijven van specifieke doelstellingen en het aansluiten bij het reguliere curriculum? En hoe zult u erop toezien dat de extra middelen effectief en voornamelijk naar het wegwerken van de leerachterstand zullen gaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw Krekels, ik ben blij u te kunnen aankondigen dat ik komende vrijdag, samen met minister Somers, naar de Vlaamse Regering trek met een voorstel van oproep van de zomerscholen. Dat is een project dat we vorig jaar in 'no time' in elkaar hebben moeten steken en dat desondanks echt een succes kan worden genoemd. Dit jaar hebben we meer tijd gehad om een en ander te bekokstoven. Als de Vlaamse Regering akkoord kan gaan, lanceren we volgende week de oproep voor de zomerscholen 2021. Mijn antwoord is dus een klein beetje onder voorbehoud, maar dat loopt wel goed.

Bij de aanvraag wordt er aan de organisatoren inderdaad gevraagd welke doelen men voor ogen heeft.

Zelf zie ik twee belangrijke doelen van een zomerschool inzake leerachterstand: het wegwerken van de leerachterstand van de leerlingen en/of het voorbereiden van de leerlingen met het oog op het volgende schooljaar. Het wegwerken van de leerachterstand is natuurlijk de hoofddoelstelling van dat initiatief, gelet op de coronacontext. Naast die globale doelstellingen stelt elke organisator ook specifieke doelstellingen voor het eigen aanbod voorop, zoals bijvoorbeeld het expliciet inzetten op taalverwerving, rekenen, wiskunde. Die worden door de organisator zelf bepaald, aangezien het ook onze vraag is om maximaal voor maatwerk te zorgen. Ik vraag ook vaak aan de scholen waar het meeste nood aan is, waar de meeste vraag naar is in het kader van de lokale context.

De organisatoren moeten dan wel aangeven voor welke leergebieden – als het gaat over het lager onderwijs – en/of sleutelcompetenties – als het gaat over het secundair onderwijs – men een aanbod uitwerkt. Het is wel de bedoeling dat het aanbod wat aansluit bij het curriculum van lager en secundair onderwijs.

Concreet moet per voltijdse dag toch minstens de helft van de tijd besteed worden aan de onderwijsdoelen. Het zijn de woorden 'zomer', maar ook 'scholen'. In de andere helft van de tijd kan er natuurlijk ingezet worden op het verrijkingsaanbod. Integratie van de twee kan natuurlijk, dat staat niet in de weg. Dat is een beetje de filosofie.

Het onderwijs wordt aangeboden via maatwerk aan leerlingen in kleine groepen. De concrete invulling van de groepsverdeling en -groottes behoort tot de autonomie van de zomerscholen. Zij beslissen natuurlijk zelf over de pedagogisch-didactische aanpak, rekening houdend met het profiel, de achtergrond en de achterstand, de nood van de leerlingen. Wetenschappelijke literatuur is daaromtrent vrij duidelijk: in zo'n geval heb je absoluut baat bij een kleine groep. Het gaat dan ook dikwijls over jongeren die elkaar misschien nog niet kennen, dan is het ook wel goed om te werken met kleinere groepen. De didactiek wordt in elk geval afgestemd op de invulling van het maatwerk en de specifieke nood van individuele leerlingen en van dat collectief.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel minister voor uw antwoorden. U zegt heel voorzichtig dat u spreekt onder voorbehoud, u moet vrijdag nog naar de regering gaan. Natuurlijk zijn de zaken die u aanhaalt uiterst belangrijk in de beoordeling die jullie zullen voeren. U zegt dat leerachterstand wegwerken en aanpakken vooropstaat. Als ander algemeen doel geeft u het voorbereiden van de leerlingen

op het volgende schooljaar. Dat is inderdaad een ander doel, maar ook een belangrijk. Ik denk dat daar vorig jaar bij de zomerscholen vooral de focus op gelegd werd, de focus naar volgend jaar, de focus op het voorbereiden van de leerlingen voor het nieuwe schooljaar om zaken op te frissen zodanig dat ze een goede start konden nemen. Ondertussen horen we meer en meer dat het werken op die leerachterstand belangrijker wordt.

U geeft daar ook bij aan dat die specifieke doelstelling nodig is, specifieke doelstellingen voor de leerachterstand. Dat kan voor taal of rekenen zijn, voor het secundair kan dat bijvoorbeeld voor fysica of biologie zijn. Het kan heel breed gaan. Het is belangrijk dat die specifieke doelstellingen ook genoemd worden, zodat ouders weten waarvoor ze hun kind exact inschrijven.

Het is ook een bijkomend iets dat dat in kleine groepen gegeven wordt. Jullie voorzien eigenlijk 45 euro per leerling per dag. Ik denk dat dat de mogelijkheid biedt om effectief ook aan de slag te gaan met kleine groepen. Ik denk dat het belangrijk is dat dat ook een beoordelingscriterium blijft, vooral ook omdat we ons niet mogen laten leiden door kwantiteit, door vele zomerscholen. Het moeten echt kwaliteitsvolle zomerscholen zijn, dus ik hoop toch echt dat u zich effectief aan die beoordelingscriteria zult houden.

In mijn toelichting van mijn vraag sprak ik ook over de lokale besturen. Als die een regierol nemen, krijgen die er nog eens 20 euro bovenop. Mijn vraag hier was waarom precies? Ik snap dat jullie misschien die extra incentive willen geven om de scholen wat te ontlasten en de lokale besturen meer warm te maken om het voortouw te nemen. Maar ik kan me voorstellen dat dat bij sommige scholen misschien ook een beetje een dubbel gevoel geeft.

In de inspiratiegids wordt bijvoorbeeld gesproken over een ‘gesloten zomerschool’. Die richten zich op de eigen leerlingen, omdat ze van hen het beste weten wat hun achterstand is. Ze kunnen dan heel gericht met de leerlingen aan de slag. Ze zullen hun middelen en organisatie nodig hebben om het andere aanbod van het zomergegeven te kunnen geven. Ik kan me voorstellen dat dat een beetje wrang is. Is het louter een incentive of is er nog een andere reden voor die 20 euro extra?

U hebt samen met minister Somers aangegeven dat u de zomerscholen structureel wilt aanpakken. U wilt ze verankeren als een blijvend gegeven, ook na corona. Hoe zien jullie dat precies? Gaan we dan naar een systeem of organisatie zoals in de inspiratiegids staat van de Trailblazers Summer School in New York? Behouden we het zoals we het nu doen, met een vrij versnipperd aanbod? ‘Versnipperd’ bedoel ik niet negatief, maar er is wel een heel breed en versnipperd aanbod. Denkt u eerder aan die werking of gaan we naar iets meer centraal georganiseerde zomerscholen per provincie of zo?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u voor de vraag en u voor de antwoorden, minister.

Ik las op uw website over de inspiratiegids: “Het is geen vast zomerschoolrecept, maar wel een schat aan bruikbare invalshoeken, tips en ideeën waar scholen en lokale besturen echt mee aan de slag kunnen.”

U hebt dus een fundamenteel vertrouwen in de initiatiefnemers van zomerscholen, eerder dan in een sterk sturend en controlerend systeem dat het risico zou inhouden dat de sterke lokale binding en inbedding en het geënt zijn op specifieke lokale uitdagingen zouden verdwijnen, en dat alles zo’n beetje eenheidsworst zou worden. Ik wil dat nog eens benadrukken. Dat blijft uw uitgangspunt.

Blijft het aanbod gratis voor de deelnemers? Blijft de deelname vrijwillig?

Klopt het dat de nieuwe oproep nog niet onmiddellijk de structurele verankering van de zomerscholen inhoudt die eerder in het vooruitzicht werd gesteld? Deze vraag sluit aan op de vraag van mevrouw Krekels.

Ik verwijs graag naar de landelijke gebieden, minister, vergeef het mij. Uit evaluatie van de zomerscholen bleek dat ze vooral georganiseerd werden in de eerder verstedelijkte gebieden. Wat zult u eraan doen om zomerscholen in de meer landelijke gebieden ingang te doen vinden?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, ik heb een beetje dezelfde vraag als mevrouw Krekels. Het is goed dat u een extra incentive geeft aan de lokale besturen. Maar we hebben de uiteenzetting van professor Verachtert over de zomerscholen gehoord. Het meeste resultaat inzake de achterstand hadden die, wanneer de beginsituatie van de leerling bekend was. Natuurlijk denk ik dan dat de scholen het best geplaatst zijn om die beginsituatie in te schatten alsook om die te remediëren. Hoe komt het dan dat u de regie meer aan de lokale besturen wilt geven in plaats van aan de scholen? Is dat een veronderstelling van mij? Naar mijn gevoel – maar ook vanuit dat onderzoek bleek dat – werd de leerachterstand meer efficiënt weggewerkt, als het in handen was van de scholen.

Mijn andere bezorgdheid is niet nieuw. Natuurlijk moeten we de scholen en lokale besturen vrij laten. We kunnen alleen maar een wortel voor hun neus houden, meer kunnen we niet doen. Het probleem is dat we dan een grote spreiding krijgen. In sommige gebieden krijgen we veel zomerscholen, en in andere, waar ook een hoge nood is, niet. Kunt u nog andere maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen die het nodig hebben een beroep kunnen doen op zo'n zomerschool?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Heel concreet: de deelname is gratis en vrijwillig. Dat is onmiskenbaar zo. Ik reken vooral op de betrokkenheid van de scholen, omdat het belangrijk is dat de scholen kunnen toeleiden. Het is belangrijk dat zij hun leerlingen en/of ouders kunnen aangeven dat het goed zou zijn dat hun zoon of dochter wat wordt bijgespijkerd via die zomerscholen. Daarom vind ik het belangrijk dat er een betrokkenheid is. Er zijn heel wat middelen voorzien: 45 euro per dag. Het gaat over 10 miljoen euro. We hebben dat budget recurrent verankerd. Er is 45 euro per dag per leerling voorzien. Dat is toch een serieus budget.

De 20 euro voor de coördinatie van de lokale besturen is, voor alle duidelijkheid, niet per leerling per dag, maar per leerling voor de volledige duur van de zomerschool in kwestie. Dat is in functie van de coördinatie. Maar ook wanneer een school dat organiseert zonder lokaal bestuur, is er een extra van 5 euro per leerling, opnieuw voor de duur van de zomerschool. Dat heeft te maken met extra kosten op het vlak van communicatie, op het vlak van administratie en overhead. Dat is nog altijd onder voorbehoud van de goedkeuring in de schoot van de Vlaamse Regering. Maar ik denk dat dat wel een goede aanpak is.

Tot slot wil ik iets meegeven wat betreft de doelstellingen die we vooropstellen. We vragen om de keuzes die worden gemaakt ruim te communiceren. Waarvoor dient, heel specifiek, deze zomerschool? Om dat ruim te communiceren naar de vrijwilligers, naar de lesgevers, naar de coördinatoren, zodat zij zich ook achter die doelen kunnen scharen. Maar die kunnen velerlei zijn. Ik had het bijvoorbeeld ook over het verhogen van het zelfvertrouwen van kinderen en jongeren, het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Dat kunnen ook heel concrete doelstellingen zijn.

Zoals gezegd, heb ik vertrouwen in de organisatoren om daarin een ruime mate van autonomie te laten spelen. Maar we koppelen die doelen wel heel expliciet. Om kort door de bocht te gaan: het zijn geen speelpleinen. Ik wil dat onderscheid heel duidelijk maken en verhinderen dat sommige lokale besturen daarvan zouden gebruikmaken om hun reguliere werking op het vlak van speelpleinen te vervangen. Dat is een beetje de grendel die we daar ingebouwd willen zien.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw bijkomende antwoorden. We zullen de zomerscholen uiteraard mee opvolgen. Ik vermoed dat er nadien ook wel een nieuwe evaluatie zal volgen. Het is sowieso een goed gegeven dat het wordt voortgezet.

Daarnet, eerder in deze commissie, hadden we het even over die verkorte zomervakantie en heel het debat dat zich daar iedere keer rond ontspint. Ik vind het niet slecht dat daarover wordt nagedacht en dat daarover een debat wordt gevoerd. Ik ben het natuurlijk wel helemaal eens met de collega's dat dat nu niet aan de orde is, dat we dat er nu niet moeten bijnemen. Maar als het debat wordt gevoerd, vind ik het gegeven van de zomerscholen daar wel een heel belangrijk element in. Ik vind dat die scholen zouden moeten worden meegenomen. Waarom vind ik dat? We moeten ook nadenken over hoe we die zomerscholen, indien we ze structureel willen verankeren voor de overbrugging van de zomervakantie, zullen ontwikkelen. Blijven we spelen op die kleinere eilandjes, zoals ik daarnet aangaf? Of zullen we het meer groeperen? Ik denk bijvoorbeeld aan de taalvakanties zoals die nu worden georganiseerd: vaak is dat op campussen, in grote scholen, waar er ruimte is voor sport en spel, maar waar ook de schoolstructuur aanwezig is. Kinderen gaan dan ook echt op kamp – ze blijven overnachten en dergelijke – en krijgen bij wijze van spreken een bad: in de wiskunde, in de biologie, in de fysica, in de talen, in het Nederlands enzovoort. We moeten daar mee over nadenken. Als we het hele debat van die zomervakantie zouden voeren, dan moeten we die zomerscholen daarin meenemen, en dus ook de organisatie daarvan.

Ik kijk uit naar hoe onze Vlaamse scholen in de toekomst verder zullen evolueren. Ik dank u voor uw antwoorden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van jongeren in de centra leren en werken
– 2898 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, er is de jongste maanden heel wat te doen geweest rond de centra leren en werken (CLW's). In januari was er al een eerste media-actie, waarbij de CLW's letterlijk heel luid van zich lieten horen. Recent nog was er de actie 'Vergeet DBSO niet' op de sociale media. Hun precaire situatie werd al meerdere keren besproken in deze commissie. De laatste keer was op donderdag 25 maart, toen u in antwoord op een vraag om uitleg van collega Goeman nog stelde dat we moeten streven naar maatwerk voor de specifieke en zeer heterogene groep van jongeren in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso), wat ons toen enigszins geruststelde. De analyse dat de huidige doelgroep van het dbso niet volledig past in duaal leren of de aanloopfase wordt trouwens niet alleen door de onderwijspartners in de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), maar ook door de sociale

partners in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren gedeeld.

Ondertussen raakte enkele weken geleden ook bekend dat het aantal jongeren in het secundair onderwijs die de schoolbanken zonder kwalificatie verlaten, weer is gestegen. Die stijging is trouwens al enkele jaren aan de gang. De kwetsbare doelgroepen waarmee de CLW's te maken hebben, zijn uiteraard ook veel vatbaarder voor ongekwalificeerde uitstroom. Hun bezorgdheid groeit hierdoor dus alleen maar.

De ontgoocheling bij de CLW's was dan ook bijzonder groot toen zij het voorontwerp van onderwijsdecreet (OD) XXXI te lezen kregen. Het ging dan vooral over wat ze er niet in lazen. Voor dit schooljaar was er nog uitstel, maar vanaf volgend schooljaar wordt leren en werken beperkt tot twee fasen: arbeidsdeelname en aanloopfase. Leerlingen die niet-arbeidsbereid en niet-arbeidsrijp zijn, kunnen bijgevolg niet worden ingeschreven. Die leerlingen moeten vanaf 1 september 2021 dus in het voltijds onderwijs worden opgevangen, maar gezien de specifieke aanpak die voor die jongeren nodig is, is dat dus absoluut geen optie. Een andere bekommernis is dat de CLW's moeten voorzien in een voltijds engagement als de werkplekcomponent niet wordt ingevuld. Als daar geen extra middelen voor komen, dan is dat voor hen een onmogelijke opdracht. NAFT-aanbieders (naadloos flexibel traject) en aanbieders van de aanloopfase krijgen hier middelen voor, maar realiseren niet steeds dat voltijds engagement.

Verder ontving het Vlaams Partnerschap Duaal Leren ook een brief van u en uw collega, minister Crevits, als reactie op hun advies op de mededeling aan de Vlaamse Regering 'Van leren en werken naar duaal leren en aanloopfase: een veilige haven voor elke leerling'. Luidens die brief lijkt er niet zoveel ruimte te zijn om nog aanpassingen te doen aan de huidige plannen. Op het einde staat wel dat er naar afstemming wordt gezocht. Onder andere rond de kwalificatiemogelijkheden in de aanloopfase is er veel ongerustheid.

Minister, in het kader daarvan stel ik u graag de volgende vragen. Hoe kijkt u naar het gegeven dat niet-arbeidsrijpe en niet-arbeidsbereide leerlingen terug naar het voltijds onderwijs zouden moeten? Blijft de maatregel gehandhaafd dat de CLW's vanaf volgend schooljaar in een voltijds engagement moeten voorzien voor hun leerlingen? Hoe zal er in de nodige extra omkadering, werkingsmiddelen en infrastructuur worden voorzien tegen 1 september 2021 om dit op het terrein werkbaar te maken? Hoe gaat u verder in overleg met het Vlaams Partnerschap Duaal Leren en alle betrokken actoren? Hoe zult u tegemoetkomen aan hun bezorgdheden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Heel wat van de maatregelen die u aanhaalt, werden ook al voorzien via Onderwijsdecreet (OD) XXX en kennen nu een uitvoering. De maatregel rond voltijds engagement zouden we inhoudelijk eigenlijk met z'n allen moeten ondersteunen, want als er één maatregel is die vertrekt vanuit de positie van de kwetsbare leerlingen in het stelsel van leren en werken, dan is het de maatregel van dit voltijds engagement. De centra waren van bij de aanvang van het decreet Leren en Werken in 2008 in essentie eigenlijk al verantwoordelijk voor het nastreven van net zo'n voltijds engagement. Zij tekenen het traject voor jongeren immers mee uit en voorzien in een juiste fase. Met de maatregel in OD XXX is die rol geëxpliciteerd, maar wordt er ook voorzien in een daadwerkelijke invulling van dat voltijds engagement, hetzij door externe organisaties, hetzij door een arbeidsdeelname, hetzij inderdaad door de centra zelf. Ze hebben daarin volledige autonomie. Die maatregel vertrekt vanzelfsprekend vanuit de zorg voor de kwetsbare leerlingen. We weten allang dat vroegtijdig schoolverlaten sterk gekoppeld is aan verbondenheid met de school.

Een leerling die zich niet verbonden voelt met de school, die dreigt af te haken, en van leerlingen die thuiszitten in afwachting van een opstart van een overeenkomst of het zoeken naar een werkplek, kunnen we niet verwachten dat ze dezelfde mate van betrokkenheid kennen. Daar is het risico op afhaken natuurlijk veel groter. Ik denk dat het net voor die kwetsbare leerling dan ook van belang is dat we die daadwerkelijk naar school halen.

Bovendien hebben we dit ook met het duaal leren al heel wat scherper gesteld, doordat de aanbieder van duaal leren moet zorgen voor een invulling van 28 uur als de werkplekcomponent of de aanloopcomponent nog niet wordt ingevuld. Vanaf het schooljaar 2025-2026 – dat is nog lang – moet dat hoe dan ook zo worden gerealiseerd. Door de maatregel van het voltijds engagement willen we de centra ertoe brengen om daar vanaf volgend schooljaar al stappen in te zetten, op weg, dus, naar dat schooljaar 2025-2026.

Samen met de pedagogische begeleidingsdiensten bekijkt mijn administratie momenteel hoe we dat volgend jaar samen met de centra kunnen aanpakken en hoe we hen daarbij van dienst kunnen zijn, hoe we hen kunnen ondersteunen.

Wat het financieringsvraagstuk betreft, alle begrip, maar ik moet er wel op wijzen dat de omkadering van de centra momenteel al zeer gelijkaardig is aan die van voltijdse scholen. Wat de werkingsmiddelen betreft, is dat een ander verhaal. Dat is juist, en dat wil ik zeker bekijken.

Hoe sta ik dan ten opzichte van het zogezegd terugsturen van leerlingen naar het voltijds onderwijs? Ik kan niet ingaan op individuele of specifieke casussen, maar ben wel van mening dat een bepaalde opleiding moet aansluiten bij de individuele interesses en competenties van leerlingen. In die keuze kan de leerling dan worden ondersteund door de school en het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), zodat die niet nodeloos van het ene naar het andere onderwijssysteem moet schakelen. Een studiekeuze mag niet worden ingegeven vanuit een ondersteuningsaanbod op zich. Net daarom ook ondersteun ik bijvoorbeeld de NAFT-hervorming.

Het klopt, tot slot, dat ik samen met collega Crevits een antwoord heb geformuleerd aan het Vlaams Partnerschap Duaal Leren, maar ook aan de SERV en de Vlor. Ik moet wel zeggen dat de bemerkingen die de adviesverstrekkers in dezen op onze mededeling hebben geformuleerd, echt zeer constructief waren. In het verdere beleidstraject zal ik vanzelfsprekend die dialoog met die partners behouden, en trachten we te streven naar een gedragen, gezamenlijke visie, ook met betrekking tot onder andere de aanloopfase en de kwalificaties daaromtrent. Ik denk dus wel dat dat in een goede richting gaat, maar het vergt inderdaad een aanpassing. Ik hoop echter dat we daar toch een afdoende draagvlak voor kunnen vinden.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. De grootste bekommernis die ik hoorde van de centra, betrof vooral die timing: wanneer zullen ze weten hoe het precies in elkaar zit, wanneer krijgen ze daar extra duiding over? U gaf ook aan dat dat voltijds engagement heel belangrijk is. Dat onderschrijf ik. Een paar vragen terug had ik het nog over het welbevinden en de verbondenheid met de school. We moeten daarvoor zorgen. Ik onderschrijf dat dus ook zeker, maar vind toch wel dat niet zomaar kan worden gesteld dat, als het realiseren van een voltijds engagement wordt verwacht, men ook in de financiering daarvoor moet voorzien. U weet ook dat het specifieke van het dbso net is dat men in kleine groepen en op maat werkt. Daarvoor is er dus ook extra omkadering nodig. Ik kijk dus alvast uit naar uw antwoord wat de werkingsmiddelen betreft, maar hoop toch ook dat er ook wordt tegemoetgekomen aan de vraag inzake de omkadering.

De andere vraag ging over de flexibiliteit, maar in die brief als antwoord stond een zinnetje, namelijk dat het uitreiken van identieke kwalificatiebewijzen in de aanloopfase als in het duaal leren mogelijkerwijze een impact zou hebben op het duaal leren zelf en niet echt wenselijk is. Wat dat betreft, wil ik toch eventjes naar artikel 76 van het basisdecreet van 2008 verwijzen.

Het decreet stelt niet dat er identieke studiebewijzen moeten kunnen worden uitgereikt, maar wel dat er voor de regelmatige leerling door de klassenraad kan worden beslist om een studiebekrachtigingbewijs te geven, en dat kan in de aanloopstructuuronderdelen "gebaseerd op onderwijs- en beroepskwalificaties of op onderdelen ervan". Het is dus mogelijk om binnen de aanloopfase ook kwalificaties te behalen. Ik denk dat dat heel belangrijk is, al was het maar om de motivatie en het zelfbeeld van de leerling te ondersteunen. Ik ben zelf een heel groot voorstander van de leerladder. Minister, in Edusprong hebben we het over elders verworven competenties binnen het volwassenenonderwijs. Als we iets hebben geleerd uit deze coronatijden, dan is het dat net het zetten van kleine stapjes, het behalen van een diploma belangrijk is. Die warme overdracht van leren naar werk kan volgens mij ook al via het kwalificeren in die aanloopfase.

Als we het dan toch hebben over wat positief is aan de CLW's, dan wil ik toch even verwijzen naar de Onderwijsspiegel. Naar aanleiding van de vraag over het welbevinden had u het zonet over het onderzoek naar het welbevinden bij leerlingen van 2017-2021. Daarbij werd een interview afgenomen, waarin de vraag werd gesteld of jongeren vandaag minder gelukkig zijn dan vijf jaar geleden. Ik citeer even: "In het deeltijds beroepsonderwijs voelen leerlingen zich gelukkiger dan in het voltijds beroepsonderwijs. De overstap naar modulair onderwijs met een sterke individuele begeleiding heeft daar waarschijnlijk mee te maken: in het deeltijds onderwijs werken leerlingen heel gericht naar een kwalificatie toe en voelen ze meesterschap. Misschien kunnen we aan de hand van die resultaten de aanpak in ons voltijds leerplichtonderwijs in vraag stellen?" Er is dus een vraag naar modulair werken, heel sterk individueel op maat. Dat is net heel belangrijk voor die meest kwetsbare leerlingen.

Minister, gaat u er dus akkoord mee dat elk talent telt, en dat we het zeker ook voor die leerlingen mogelijk moeten maken dat ze in de aanloopfase toch enig bewijs van kwalificatie in handen kunnen krijgen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we hebben daar in het verleden ook al over gesproken. In het leerlingenprofiel in de desbetreffende opleidingen komen onderwijs en welzijn op bepaalde momenten heel dicht bij elkaar. Het lijkt me inderdaad goed dat we maximaal proberen om onderwijs onderwijs te laten zijn. Ik denk dat dat ook voor die leerlingen belangrijk is. Het wordt toegespitst op duidelijkheid, op arbeidsmarktrijp en -bereidheid. Ik denk dat dat op zich niet negatief hoeft te zijn. Meer zelfs, het creëert een vorm van duidelijkheid, ook voor de jongeren, over waar die op dat moment staan of niet staan.

Het kan zijn, en dat moeten we verder nog bekijken in de afwikkeling van het decreet, maar ook in de praktijk, dat we met een aanloopfase jongeren inderdaad ergens naartoe laten aanlopen. In het beste geval is dat naar onderwijs, maar als ik ook naar de profielen van die leerlingen kijk, zou het kunnen dat er zijn die blijven aanlopen zolang ze in het leerplichtonderwijs zijn. Die lopen dan natuurlijk ook ergens naartoe, allicht naar verdere begeleiding door VDAB. Immers, de beste manier om ervoor te zorgen dat jongeren, ongeacht de situatie waarin ze zich bevinden, hun leven in eigen hand kunnen nemen, dat ze kunnen bijdragen, voor zichzelf, maar ook voor hun omgeving, en om misschien zelfs ook te kunnen ontsnappen aan hun thuisomgeving, is werken en zelf inkomsten genereren. Dat

lijkt me nog altijd iets waarnaar we moeten streven. Dat lijkt me belangrijk. Collega's, hoe dat zich afwikkelt, dat zullen we moeten zien. Ik denk echt dat we dat ook met Welzijn moeten bekijken: welke taken, welke rol kan Welzijn ter zake opnemen? We moeten natuurlijk ook bekijken, als daar een kwalificatie, een certificaat van aanloop aan vasthangt, wat die kwalificatie die men daar verwerft, dan inhoudt. We moeten goed opletten met het geven van kwalificaties om kwalificaties te geven. Die moeten wel een zekere inhoud hebben. Ik denk echter niet dat iemand dat betwist.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil voor de duidelijkheid meegeven met betrekking tot die inschrijvingen dat het niet volledig accuraat is dat leerlingen niet zouden kunnen worden ingeschreven in de aanloopfase indien ze niet arbeidsrijp en arbeidsbereid zijn. Daar geldt de autonomie van de klassenraad. Die kan daar 'case by case' over oordelen en samen met het CLB bekijken wat het meest geschikte traject is voor de betrokken leerling.

Dan is er de discussie rond de kwalificatie. Ik heb de brief er even bij genomen. Daarin zeggen collega Crevits en ikzelf over kwalificeren in de aanloopfase duidelijk ook dat per opleiding moet worden bekeken wat er kan worden gecertificeerd in een aanloopstructuuronderdeel. 'Dit kan een bewijs van competenties zijn, maar evengoed een bewijs van deelkwalificatie. Zulke afleiding kan echter niet steeds garanderen dat er een voldoende set aan competenties is om een kwalificatie met civiel effect aan te koppelen.' Dat betekent dus dat men daar iets mee is op de arbeidsmark. De essentie van de aanloopbase blijft, zoals ook in het advies opgenomen, een toeleiding naar een volgende stap. Het is immers niet voor niks een aanloopfase. Het is een traject, waarbij een volwaardige kwalificatie kan worden geboden.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor de antwoorden. Het is belangrijk om mee te geven dat het inderdaad vaak wel over de meest kwetsbare leerlingen gaat waarover we hier spreken. De relance in deze coronatijden leert ons dat het belangrijk is om net aan die meest kwetsbare leerlingen ook de nodige aandacht te schenken. Ik noteer alvast dat u werk wilt maken van de werkingsmiddelen. U citeerde uit de brief. Men haalde er één zinnetje uit. U haalt er een aantal andere zinnen uit. Ik noteer dus ook dat er toch wordt gezocht naar een maximaal streven naar kwalificatie, ook binnen die aanloopfase.

Laten we duidelijk zijn: het is de bedoeling, denk ik, dat we elk kind, elke leerling, elk talent een plek geven, en dat elk talent telt. Ik hoop in elk geval dat we snel samen met de CLW's duidelijkheid kunnen krijgen over wat hen te wachten staat, met betrekking tot het voltijds engagement, met betrekking tot de financiering en met betrekking tot het flexibel op maat lesgeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.